

Predmet IT-98-32-A, Tužilac protiv Mitra Vasiljevića

Transkripcija i redaktura transkripta: Fond za humanitarno pravo, 15.decembar 2005.

Petak, 30. novembar 2001

Svedok Snežana Nešković

Svedok Ivan Jovanović

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 10.02 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA HANT: Molim da se najavi Predmet.

sekretar: *Predmet IT-98-32-T, Tužilac protiv Mitra Vasiljevića.*

SUDIJA HANT: Gospođo, molim vas da pročitate svečanu izjavu sa dokumenta koji vam daje sudski poslužitelj.

SVEDOK NEŠKOVIĆ: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cjelu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA HANT: Izvolite sedite, gospođo. Izvolite, gospodine Domazet.

ADVOKAT DOMAZET: Hvala vam, časni Sude.

SUDIJA HANT: Izvolite, gospodine Osogo (Ossogo)

TUŽILAC OSOGO: Dobar dan, časni Sude. Ispred Tužilaštva, hteo bih da se izvinim u ime gospodina Gruma (Groome) koji ne može da bude ovde prisutan, zbog smrtnog slučaja u svojoj porodici. Iznenada mu je umro svekar i zbog toga neće moći da prisustvuje ovoj raspravi. Mi ćemo ovde da radimo u smanjenom broju.

SUDIJA HANT: Hvala vam. Izvolite, gospodine Domazet.

GLAVNO ISPITIVANJE: ADVOKAT DOMAZET

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospođo Nešković, dobro jutro.
SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: 'Bro jutro.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospođo Nešković, ja ću vas ispitivati u ime Odbrane i pre nego što počnemo ispitivanje, zamoliću vas da odgovarate na moja pitanja tako što ćete uvek malo da sačekate. Možete da vidite i u tom transkriptu ispred vas kada se prevodi završe, obzirom da govorimo istim jezikom i da bismo olakšali posao i prevodiocima i da bi pitanja i odgovori bili na vreme i dobro prevedeni. Ja se nadam da ćemo moći da danas o ovom razgovaramo. Žao mi je, vi ste sinoć veoma kasno stigli i nije bilo planirano da danas budete u ovo vreme u sudnici, ali zbog ovoga šta je upravo gospodin Osogo objasnio, došlo je do nekih promena, pa vas ja molim da to uvažite i da pokušate. Znam da ste, verovatno i umorni, ali da učinite sve da bi ovo suđenje moglo da ide danas prepodne. Na početku, gospođo Nešković, ja vas molim da se nama i Sudu predstavite, da kažete svoje ime i prezime, mesto i datum rođenja i gde živite sada.

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Zovem se Snežana Nešković. Rođena sam 10. januara 1962. godine, Sase, opština Višegrad. Trenutno živim u Višegradu.

SUDIJA HANT: Nije potrebno, gospođo, da gledate ekran, da biste videli da li vas prate prevodioci. Važno je samo da sačekate da se prevede pitanje, pre nego što započenete sa odgovorom, a stenodaktilografi mogu da prate vašu brzinu. Problem nam je samo sa simultanim prevodiocima. Počnite sa svojim odgovorom kada vidite da je pitanje upisano na ekranu. Hvala vam.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Rekli ste nam, gospođo Nešković, kada ste i gde rođeni. Interesuje me da li imate porodicu i da li ste udatu, gde vam porodica živi?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Imam porodicu, udata sam. Imam muža i dvoje djece. Živimo u Višegradu.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Koju ste školu završili? Koja je vaša kvalifikacija, najviša?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Po zanimanju sam diplomirani pravnik.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Gde sada radite, gospođo Nešković?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Radim u lokalnoj upravi opštine Višegrad.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hoćete mi reći, gospođo Nešković, pre, odnosno, posle prvih višestranačkih izbora u Bosni i Hercegovini, da li ste tada bili uključeni u politički život i bili aktivni u opštini Višegrad?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Posle prvih višestranačkih izbora, održanih 20. novembra 1990. godine, izabrana sam za odbornika u Skupštini opštine Višegrad i učestvovala sam u radu Skupštine opštine Višegrad.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hoćete nam reći na listi koje političke stranke ste bili kandidat i izabrani za odbornika?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Bila sam na listi Srpske demokratske stranke, izabrana za odbornika ispred te stranke.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Ja vas molim, obratite pažnju na odgovor, odnosno pitanja kada se završi ovo prevođenje, pre nego što počnete odgovor. Hoćete li nam reći, po vašem sećanju, kakav je tada odnos bio u Skupštini opštine Višegrad?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Mislite na broj odbornika u Skupštini? Po strankama? Nisam razumjela. Ili na stanovništvo?

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: U ovom slučaju, mislim na odnos u Skupštini. Dakle, kakav je bio odnos u Skupštini, odbornika, stranaka i kako je formirana lokalna vlast posle tih višestranačkih izbora?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Poslije višestranačkih izbora, Srbi su bili u manjini u Skupštini opštine Višegrad. Većinu su činili muslimanska SDA, koja je imala većinu, u Skupštini.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Možete li nam reći kako je tada, u to vreme, dakle Skupština koju ste zatekli po tada važećem statutu, kako je bilo potrebno, koja je većina bila potrebna za odlučivanje o važnim pitanjima u opštini?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Odlučivaje o važnim pitanjima u opštini bila je, do tada važećem statutu, bila je potrebna dvotrećinska većina. Međutim, poslije višestranačkih izbora, kada je SDA dobila većinu u Skupštini, ona je odmah prešla na promjenu statuta i na nelegalan način su izglasali izmjenu statuta Skupštine opštine Višegrad. S obzirom da su Srbi, po popisu iz 1991. godine, a i ranijem popisu 1981. godine, bili manjina u Skupštini opštine Višegrad, Muslimani su nelegalno izmjenili statut i dvotrećinsko odlučivanje, u odlučivanje običnom većinom. Srbi su protestovali protiv takve izmjene statuta, međutim to nije uvaženo od strane predsjednika Skupštine opštine. Tako da su oni izglasali promjenu statuta, a nezadovoljni Srbi su napustili drugu sjednicu Skupštine opštine. Mislim, da je izmjena statuta bila negdje u decembru 1990. godine, kada je zasjedala druga Skupština opštine Višegrad. Bila druga sjednica, pardon.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Hoćete reći, gospođo Nešković, da se ovo odigravalo već na drugoj sednici te iste Skupštine? Odmah, verovatno, prva je bila konstitutivna sednica?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. Tačno.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada kažete, gospođo Nešković, "na nelegalan način", da li je, po tada važećem statutu, za promenu statuta bila potreba ta dvotrećinska većina, a takva većina nije postojala, te zbog toga govorite o nelegalnom ili nečem drugom? Možete li da objasnite zbog čega smatrate da nije na legalan način došlo do te promene stauta?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Pa zato što je za izmjenu statuta bila potrebna dvotrećinska većina i da bi se mjenjao statut, po tada važećim odredbama toga statuta, trebalo je ići na javnu raspravu koja bi se vodila o statutu. Predsjednik Skupštine opštine je obrazložio da bi to oduzelo dugo vremena i dugo novca, da se ide na javnu raspravu. Do tada, kao, nisu vršene javne rasprave i da će se ići na hitnu izmjenu statuta na istoj sjednici Skupštine opštine Višegrad.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Ko je bio predsjednik opštine Višegrad? Ko je izabran za predsjednika, o kome sada govorite?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Za predsjednika opštine Višegrad bio je izabran Fikret Cocalić, diplomirani pravnik, ispred Stranke demokratske akcije.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Ja opet moram da vas, opet zamolim da opet sačekate, nekoliko trenutaka posle mojih pitanja. Vi, ipak, počinjete odmah da odgovarate, ako ste primetili. Hoćete li nam reći, gospođo Nešković, kako se dalje odrazilo ovo o čemu ste pričali, na dalji rad Skupštine, izbor ostalih organa vaše Skupštine opštine u Višegradu?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ovo se negativno odrazilo na dalji rad Skupštine opštine Višegrad. Muslimani su prigrabili svu vlast za sebe. Tako je predsjednik Skupštine opštine Višegrad bio ispred stranke SDA. Predsjednik Izvršnog odbora je bio ispred stranke SDA, a na drugim funkcijama, isto, nalazili su se Muslimani. Predsjednik suda bio je Musliman. Predsjednik Opštinskog suda za prekršaje, bio je Musliman. Osnovni javni tužilac je, takođe, bio Musliman. Načelnik stanice Javne bezbjednosti, takođe, je bio Musliman. Srbima su ostale neke manje funkcije, koje nisu, takoreći, bile uopšte značajne. Srbi su u Skupštini dobili mjesto potpredsjednika Skupštine, koje je bilo volontersko i taj je potpredsjednik, nije bio na stalnom radu u Skupštini opštine Višegrad. Da bi se zadovoljili Srbi, izmišljeno je mjesto potpredsjednika Izvršnog odbora, Skupštine opštine Višegrad, na koje je imenovan Srbin, koje do tadašnjih izbora uopšte nije postojalo.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospođo Nešković, sami ste rekli da je u to vreme po popisu, da su Srbi bili u manjini, a da je to bilo i prilikom prethodnog popisa, pa me interesuje, u sazivu Skupštine, pre ove u kojoj ste i vi učestvovali kao odbornik, kako je tada bila raspodeljena vlast u Višegradu?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Prije ove Skupštine bio je i drugačiji način odlučivanja. Drugačije je vlast formirana, jer su izborni zakoni pisani za izbore 1990. godine, kada je su održavani prvi put višestranački izbori poslije rata, a prije tih izbora, Srbi su učestvovali u jednoj trećini u vlasti, to im je omogućavao raniji statut. Ako je, recimo, predsjednik opštine bio Musliman, predsjednik Izvršnog odbora morao je biti Srbin ili obratno.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se taj, jer mogu da to nazovem "ključem", da li se taj ključ primjenjivao i na ostale važne funkcije koje ste malopre pominjali?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, primjenjivao se.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je, u to vreme, u vreme kada se jedan takav ključ primjenjivao, da li je bilo nekih posebnih problema u funkcionisanju lokalne samouprave, u opšte, vlasti i sudstva?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne sjećam se. Ne znam.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Jer kad kažete, gospođo Nešković, da se "ne sećate", da li to znači, da se ne sećate nekih problema posebno i da biste se sećali da je bilo nekih posebnih problema?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Bilo je problema iza Drugog svjetskog rata, mislim kada su se Srbi, po završetku Drugog svjetsko rata počeli masovno iseljavati iz opštine Višegrad, jer zbog podržavanja četničkog pokreta, oni nisu mogli naći zaposlenja. Veliki dio njih se iselio mahom u Srbiju ili inostranstvo. Tako je u opštini Zabređe, u Obrenovcu, formirana mjesna opština Zabrežje koja ima oko 10.000 ljudi iz višegradskog i rogatičkog kraja. Dok su, recimo, Muslimani, koji su mahom podržavali Ustaški pokret i NDH, koja je imala granicu na Drini, u koju je ulazila Bosna i Hercegovina i koja se protezala do Zemuna, prestrojili se pred kraj rata u partizanski pokret, u partizane, čiji je pokret vrlo bio slab na području opštine Višegrad i počeli progoniti te iste Srbe, koji su podržavali četnički pokret. Da bi mahom spasili goli život. Iz tog razloga, sobzirom da nisu mogli ostvariti druga prava, Srbi su se, većinom, iseljavali.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Vi govorite o periodu odmah posle Drugog svjetskog rata. Jedno moje pitanje u vezi sa tim. Da li ovo znači da su mnogi Srbi iz Višegrada i okoline, naselili to područje oko Obrenovca? Da smatrate da je čak oko 10.000 ljudi tada živelo ili sada živi tu, koji potiču iz Višegrada?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Sada živi.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hoćete samo zbog onih koji možda to ovde ne razumeju, objasniti pojam "NDH"? Kada ste govorili o NDH, na koju se to državu odnosi?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: To se odnosi na Nezavisnu Državu Hrvatsku koja je fašistička tvorevina, koja je osnovana 10. aprila 1941. godine, čiji poglavnik je bio Ante Pavelić, a čija je politika prema Srbima bila takva da jednu trećinu treba pobiti, jednu trećinu pokrstiti, a jednu trećinu protjerati i upravo najveća stradanja su bila sa lijeve obale Drine, jer je ta država izlazila na rijeku Drinu.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Je li po onom šta vi znate, kada govorite o tadašnjem četničkom pokretu, taj pokret bio usmeren u borbi protiv te vlasti NDH ili su bili saveznici sa tom vlašću?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Taj pokret je bio usmeren protiv NDH, jer se ustaški pokret, ustaše koje su bile vojska NDH ...

SUDIJA HANT: Ne dobijamo prevod, niti pitanja, niti odgovore. Mislim da morate da ponovite pitanje, gospodine Domazet.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala, časni Sude. Ponoviću pitanje, jer nije zapisano, pa ću ponoviti pitanje. Vi, molim vas, sačekajte, pa ćete odgovoriti. Kad ste govorili o ovoj vlasti NDH koja se prostirala do same Drine i četničkom pokretu, da li su te dve stvari bile suprostavljene jedna drugoj? Dakle, četnički pokret i snage NDH ili su bili saveznici?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Te strane su bile suprotstavljene. Nisu bile saveznici. Četnicu su učestvovali u borbi protiv NDH, jer su branili srpski narod. Sobzirom da je formiranjem NDH u aprilu 1941. godine počeo masovan pokolj i proterivanje srpskog naroda, pogotovu na lijevoj obali Drine gdje su pojedine porodice istrebljivanje, da bi se zaštitili od takvih zlodjela Muslimana koji su se odmah pridružili ustaškom pokretu NDH, Srbi su formirali četnički pokret u odbrani za srpska sela i srpski živalj.

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, mislim da bismo morali da se pomerimo 50 godina u vremenu. Pređimo na 1990. godinu i izađimo iz prošlosti.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, časni Sude. Samo jedno pitanje, pošto znam iz razgovora sa vama, pošto znam da ste to proučavali, jedno jedino pitanje o demografskoj situaciji koja je poznata sada, odnosno 1991. godine, rekli ste i u 1981. godini. Možete najkraće reći, kako se ta demografska situacija po popisima razvijala u periodu za koji ste vi gledali i pribavljali podatke? Da li se vremenom smanjivao broj Srba u odnosu na broj Muslimana i da li je to bilo drastično i kojih godina? Odnosno, imate li podataka da su nekada Srbi bili većinski narod na tom području?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Popisu u opštini Višegrad su vršeni više puta, u periodu od 1985. godine do 1991. godine. Po popisina do 1971. godine koji su svi vršeni u opštini Višegrad, Srbi su činili većinu. Tek od 1971. godine, Srbi čine

manjinu u opštini Višegrad. Po popisu iz 1991. godine, bilo je 82,8 posto posto Muslimana i 32,3 posto Srba u opštini Višegrad.

SUDIJA HANT: Nešto je pogrešno.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, ali svedokinja je rekla, mislim ... Greška je u ovim procentima, jer prelaze 100 posto, ako možete ...

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: 68,3 posto, izvinjavam se, pobrkala sam.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Dakle, po podacima koje imate, vi kažete da su do 1971. godine Srbi predstavljali većinu, ali sami kažete da je znatno pre toga došlo do velikog iseljavanja. Znači li to da se ta većina bila smanjivala sve do 1971. godine, a onda je postala manjina?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Znači. Srbi su se iseljavali zato što nisu mogli nalaziti posao. Oni su išli u krajeve u kojima su mogli dobiti zaposlenje i zbog politike koja je bila, koja se vodila poslije Drugog svjetskog rata prema Srbima. Iz tog razloga je broj Srba umanjen po popisu iz 1971. godine, a još jedan razlog je tu što su Muslimani postali većina po popisu iz 1971. godine. Sve do 1971. godine, Muslimani se nisu pisali kao etnička grupa. Po popisu iz 1961. godine, oni su se kao etnička grupa opisivali, jer su dobili naciju 1967. godine i tek po popisu iz 1971. godine, mogli su se izjašnjavati kao nacija.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala, gospođo Nešković, da se vratimo na 1990. godinu, odnosno na period 1990. godine do 1992. godine, kada ste vi bili odbornik Skupštine opštine Višegrad. Rekli ste da je na drugoj sednici, došlo do ove situacije sa promenom statuta i da su srpski odbornici napustili Skupštinu. Kada ste nam to rekli, da li su je napustili, tu sednicu i učestvovali na sledećoj sednici ili više nisu učestvovali u radu Skupštine? Hoćete li samo da nam to malo objasnite?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Srbi su se vratili u Skupštinu opštine, nadajući se da će se stanje popraviti i učestvovali su u radu sledećih sjednica. Međutim, situacija je bila ista, takoreći, sve do 1991. godine. Do kraja 1991. godine, Srbi su učestvovali u radu Skupštine opštine Višegrad. Međutim, Muslimani su na drugoj, trećoj sjednici Skupštine opštine Višegrad i pored protivljenja Srba koji su trebali predložiti svoje kandidate na neke od funkcija, predložili Srbe oženjene Muslimankama, lojalne njima, koje Srbi nikada nisu priznavali za te funkcije.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada ovo, gospođo, kažete, da te Srbe nisu priznavali, hoćete li objasniti zbog čega nisu? Da li zbog toga što su smatrali da nisu kompetentni za te funkcije ili zbog toga što su oženjeni Muslimankama?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Iz tog razloga. Srbi su smatrali da oni treba da predlože kandidate na te funkcije, a ne SDA. Iz tog razloga, jer to nisu bili

kandidati Srba, a ne iz razloga što su bili oženjeni Muslimankama. Ali da bi stvorili privid učešća u vlasti, Muslimani su, Srba, Muslimani su njih izabrali na te funkcije.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospođo Nešković, obzirom da ste izabrani na listi Srpske demokratske stranke, pretpostavljam da ste bili član? Pitam vas da li ste bili član stranke u to vreme?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Bila sam član Srpske demokratske stranke.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Možete li, možete li se setiti koja je prva stranka bila osnovana pre višestranačkih izbora, kad je uvedeno višestranačije u politički život bivše Jugoslavije?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Prva stranka koja je osnovana u Višegradu, bila je Stranaka demokratske akcije. Ona je osnovana, mislim, na jedno dva, tri mjeseca prije Srpske demokratske stranke. Osnivački skup Stranke demokratske akcije, bio je u prostorijama tadašnjeg Doma kulture i bio je vrlo dobro posjećen. Samom skupu je prisustvovao i Alija Izetbegović, tadašnji predsjednik stranke, a kao gost je bio i Sulejman Ugljanin, predsjednik SDA za Sandžak.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Sandžak je u Srbiji, je li tako, gospođo Nešković?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se sećate tih prvih osnivanja i promocija ove stranke? Da li je tada dolazilo do nekih incidenata ili nečega što je moglo da uznemiri ostalo stanovništvo?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Sobzirom da su se Muslimani prvi organizovali, Srbi dva, tri mjeseca poslije osnovali Srpsku demokratsku stranku, sam osnivački skup Srpske demokratske stranke bio je na sportskom centru "Ušće" i taj skup je bio posjećen, ali mahom seoskim stanovništvom, dok su novoosnovanu SDA mahom podržavali svi Muslimani. Novo osnovanu SDS podržavalo je mahom seosko stanovništvo, a gradsko stanovništvo se nije izjašnjavalo. Puno su bili privrženiji SDP, tadašnjem, Nijazu Durakoviću koji je vodio SDP. Međutim, posle njegove izjave da "miris tamjana prijeti da nas poguši", većina Srba je glasala za Srpsku demokratsku stranku na izborima održanim 20. novembra 1990. godine. Odmah po osnivanju počele su i provokacije Muslimana. Počele su da se pišu i parole po objektima, po fasadama objekata "Živjela SDA. SDS nosićete fes" i tako dalje.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hoćete li nam reći, dakle rekli ste i opisali ste ove dve stranke koje su formirane. SDA, kao izrazito muslimanska, SDS kao izrazito srpska stranka, a pomenuli ste i tu stranku SDP, hoćete li reći pravi naziv i da li je ona u to vreme predstavljala neku multietničku stranku ili ne?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Socijal-demokratska partija Bosne i Hercegovine, čiji je predsjednik bio Nijaz Duraković. Ona se, u stvari, transformisala iz Saveza komunista u SDP, pred višestranačke izbore i njen skup je, isto tako, predizborni, održan na sportskom centru "Ušće" i bio je, takoreći, među najposjećenijima. Bio je posjećeniji i od skupa SDA i SDS. Međutim, na izborima ta stranka je vrlo loše prošla, ne mogu precizno da se sjetim, nije dobila više od dva odbornika. Svi su oni koji su je podržavali dotada, glasali su mahom za SDA ili SDS.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Kažete, gospođo Nešković, da je ta stranka imala dosta pristalica u Višegradu. Čak vam se čini, više je bilo ljudi na njihovoj promociji, nego na drugima, da je loše prošla na izborima. Tada kada je imala pristalice, da li su bili i Srbi i Muslimani ili samo jedni ili drugi?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, osnivački skup, taj predizborni skup je bio posjećen od strane obe nacije, a ona se transformisala iz Saveza komunista u Socijal-demokratsku partiju, a važno je pravilo, prije, do tih višestranačkih izbora 1990. godine, da ako je, recimo predsjednik komiteta Srbin, da sekretar mora biti Musliman ili obratno. Jeste li na to misli, nisam razumjela?

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, pitam se koliko daleko moramo da idemo u ovome? Ovo stvarno nije važno pitanje. Mi, možda, ne poznajemo istoriju koliko je ova svedokinja pokazala, mi to znamo. Ako želite da se nešto od toga razradi, morate onda da navedete svedokinju na to. Mi sve imamo već dosta dobro dokumentovano.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala, vaša Visosti. Evo, pokušaću da taj deo skratim i završim, samo sa još nekoliko pitanja, ako dozvolite. Pomenuli ste, gospođo Nešković, predsednika te stranke, verovatno na nivou cele Bosne i Hercegovine, Nijaza Durakovića, je li tako?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je on imao neku značajnu funkciju u ranijem Savezu komunista Jugoslavije i koje je nacionalnosti on bio?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Imao je i bio je po nacionalnosti Musliman.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Čini mi se da ste pomenuli da je on dao jednu izjavu koja je, po vama, prouzrokovala da mnogi Srbi koju su bili za tu stranku, ne glasaju i pomenuli ste reč da je on upotrebio "da se miris tamnjana širi", jer sam dobro shvatio vaš odgovor?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: On je na jednom skupu izjavio "da miris tamnjana prijete da nas poguši", a ne da se širi, a tamjan asocira na Srbe.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Je li tamjan nešto što se upotrebljava u liturgijama Srpske pravoslaven crkve, pa zbog toga to povezuje sa Srbima?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, tamjan se upotrebljava pri vjerskim obredima kod Srba, bilo u crkvama, bilo kod kuće. To je, u stvari, okamenjena smola.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, gospođo Nešković, Socijal-demokratska partija posle tih izbora koja je predstavljala jednu multietničku, a koja je proizašla iz ranijeg Saveza komunista, je na tim izborima u Višegradu veoma loše prošla. Da li su rezultati izbora odražavali procenat stanovništva Srba i Muslimana u Višegradu, približno?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jesu, rezultati izbora su odražavali stanje prema popisu stanovništva u Skupštini opštine Višegrad. Koliko se sjećam, možda, ne znam, nemojte me vezati za riječ, jedan, dva odbornika, da je oko 31 odbornika od 50 odbornika, koliko je brojala Skupština Opštine Višegrad, bio Musliman, a da je 19 odbornika bilo srpske nacionalnosti.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Vi ste, gospođo Nešković, učestvovali i dalje kao odbornik u ime Srpske demokratske stranke. Rekli ste da su se Srbi odbornici, ipak, vratili posle treće sednice. Šta se dalje dešavalo? Da li se situacija, na neki način, poboljšala i kako je funkcionisala na dalje lokalna vlast i ovo o čemu ste govorili?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Situacija se nije ni malo poboljšala. Naprotiv, svakim danom sve više i više se pogoršavala. Stalno su se pojavljivali ekscesi u gradu koji su prijetili miru. Posebno su bili u tome aktivni braća Šabanovići, Murat i Abdija, od kojih je Abdija bio odbornik u Skupštini opštine Višegrad. Skupština opštine je često, poslije tih događaja koji su prijetili miru, raspravljala o tome, ali ti zaključci se nisu, takoreći, ni poštovali. Informacije koje su dolazile od stanice Javne bezbjednosti su bile jako štute. Poslije osnivanja SDA i pobjede na višestranačkim izborima, nastala je euforija Muslimana predvođenja braćom Šabanović, koji su počeli da zasreću Srbe po gradu, da ruše spomenike, da zaustavljaju konvoje tadašnje legalne Jugoslovenske narodne armije i tako dalje.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Pomenuli ste, samo između ostalog, gospođo Nešković, rušenje spomenika. Možete li da nam kažete nešto najkraće o tom incidentu?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da je negdje polovinom juna, ne mogu se sjetiti baš tačno datuma decidno, srušen spomenik Ive Andriću na Trgu oslobođenja u Višegradu. Spomenik je srušio Murat Šabanović sa svojom grupom. Da je sve bilo organizavano, vidilo se i po tome, što je sam čin rušenja spomenika sniman. Fadil Hajdarević, tadašnji vlasnik video radnje, snimao je rušenje spomenika i te kasete su se nalazile po gradu i koje htio, mogao ih je gledati. Murat je srušio spomenik i bistu, to jest, glavu od tadašnjeg spomenika i bacio u Drinu, a svemu tome dovela je izjava, smatram, Muhameda Filipovića Tunje, tadašnjeg predsjednika MBO, a koji je za Andrića izjavio da je nanio više zlo Muslimanima nego sve vojske

koje su prošle kroz Bosnu, a i pisanje u jednom od sarajevskih listova, u kojima se o Andriću negativno pisalo, a na naslovnoj strani se nalazio sam pisac naboden na olovku, što je simbolizovalo nabijanje Srba na kolac u vreme turske vlasti, o kojoj je Andrić pisao u svojim djelima "Na Drini ćuprija", "Travnička hronika" i tako dalje.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospođo Nešković, pomenuli ste malo pre i neke grafite koji su se pojavljivali, koji su, takođe, izazivali uznemirenost stanovništva. Možete li reći šta su, na šta su se ti grafiti odnosili i zbog čega su izazivali uznemirenje?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Oni su pisani masnom zelenom bojom koja se smatra za muslimansku boju. Bili su vidljivo ispisani na prostorijama Šumskog gazdinstva opštine Višegrad i na preduzeću "Panos". Pisali su "SDA-demokratija", "SDA", "SDS nosićete fes", "Srbi, selite se u Srbiju". To je bilo tako ispisano i ružno na fasadi, izazivalo je strah kod Srba, da je direktor preduzeća, koji je, inače, bio Musliman, morao naložiti da se fasada ponova prepravi, da se stavi nova fasada. Mada se i posle toga ispod crnilo od tih grafita. Nisu mogli da se izbrišu i pored nove fasade.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Rekli ste da je jedan od tih grafita bio "Srbi, idite u Srbiju". Da li je do toga i dolazilo? Da li su građani Višegrada počeli da napuštaju Višegrad ili takvog napuštanja nije bilo?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Do napuštanja je dolazilo iz straha od provokacija koje su se stalno dešavale. Srbi su se osjećali ugroženim, pogotovu žene i djeca i počela su sklanjanja za Srbiju. Tako da pred izbijanje sukoba 1992. godine, smatram da je u gradu ostao vrlo mali broj Srba, svega stotinjak, a da je sve ono što je moglo, izbjeglo u obližnja srpska naselja ili u Srbiju. I ja sama sam pobjegla u Srbiju.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hoćete reći i da ste vi u oči toga i vi lično napustili Višegrad i otišli u Srbiju?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, napustila sam Višegrad i preko sela Jelašice, pobjegla u Užice.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada je to bilo, gospođo Nešković, ako se možete setiti?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da je to bilo negdje na dan prije pustanja brane, prije pustanja vode na hidroelektrani od strane Murata Šabanovića. Predveče smo pobjegli iz svoje kuće u naselju Mezalin koje se nalazi u Višegradu. Tada kada smo bježali, već se pucalo tim svjetlećim mecima, pa smo izbjegli. Već su gorele prve srpske kuće, tako da je maltene glava bila u pitanju. Prvo, pronijelo se, poginuo je i prvi Srbin, Mićo Inđić i gorjele su srpske kuće. Tako su nama rekli, Zorana Pecikoze i Miše Savića.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hoćete ponoviti čije su to kuće, za koje ste čuli da su izgorele? Mislim da nije to prevodilac stigao da zapamti.

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: To su srpske kuće, Zorana Pecikoze i Miše Savića. Jedna se nalazila u naselju Mahala, a druga u naselju Glavica. Vidio se dim od tih kuća.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Jesam li vas dobro razumeo da je po vašoj proceni, kada ste vi odlazili iz Višegrada, možda samo stotinu Srba ostalo u samom Višegradu? Kada ste govorili o toj stotini, jeste li na to mislili?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jesam, jedan manji broj. Vrlo manji broj.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste se vratili u Višegrad i ako jeste, kada, gospođo Nešković?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Vratila sam se krajem aprila ...

SUDIJA HANT: Izvinite, ali smo izgubili prevod. Molim da ponovite pitanje.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala, hoću. Pitam vas gospođo, samo sačekajte pitanje. Dakle, da li ste posle tog napuštanja Višegrada i odlaska u Srbiju ...

prevodioci: Da li čujete engleski?

SUDIJA HANT: Samo kada vi kažete.

prevodioci: Mikrofon je uključen, časni Sude.

SUDIJA HANT: Nešto nije u redu sa ovom opremom. Mi nismo čuli ništa od ovoga šta je rekao, gospodin Domazet.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Ponoviću. Gospođo Nešković, po napuštanju Višegrada i odlasku u Srbiju, da li ste se i kada vratili ponovo u Višegrad?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Vratila sam se krajem aprila, po ulasku Užičkog korpusa, jer Užički korpus, kada je ušao Višegrad, pozivao je sve stanovnike Višegrada i Srbe i Muslimane, da se vrate svojim kućama.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je, po onome čega se vi sećate, taj apel Užičkog korpusa, da se i Srbi i Muslimani vrate u Višegrad, urodio plodom? Odnosno da li se većina vratila?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Većina Srba se vratilo, koliko se ja sjećam. Dok se Muslimana manji broj vratio, velika većina se nije vratila.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Šta možete da nam kažete, gospođo Nešković, o tom period, dakle, dok je Užički korpus bio u Višegradu? Da li je bilo značajnih incidenata? Da li su funkcionisala radna mesta, fabrike i kako je u tom periodu bilo?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Kol'ko se ja sjećam, nije bilo nikakvih incidenata. Svi su pozivani na radnu obavezu, da se jave na radnu obavezu. Sam grad, inače, ono šta mi je ostalo u sjećanju, prodavnice su bile razlupane, roba je virila po izlozima. Vjerovatno da je to i krađeno. Pristupilo se saniranju tih ošteta, zastakljivanju i popisima po tim prodavnicama, da bi se vidjelo i po preduzećima, šta je i koliko je nedostajalo.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Je li apel za povratak Srba i Muslimana u Višegrad, bio i istovremeni apel da se svi vrata na svoja radna mesta?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Je li u tom periodu, jesu li funkcionisale fabrike i preduzeća koja su radila i do tada?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, jesu. Samo što su to već bili izmjenjeni uslovi. Pojedina preduzeća su bila oštećenja. Samim pustanjem vode iz hidroelektrane, roba je bila odnesena, pristupilo se popisu u preduzećima, da se vidi šta i koliko nedostaje, da bi se mogao organizovati dalji proces proizvodnje.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Gde ste vi, gospođo Nešković, bili zaposleni, pre nego što ste otišli u Užice i vratili se nazad? Gde ste vi radili kao pravnik?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Radila sam u preduzeću drvne industrije "Varda Višegrad", na mjestu referenta za imovinsko-pravne odnose.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, ovo što ste bili odbornik u Skupštini, to nije bila profesionalna funkcija, niti plaćena, već politička funkcija. Vi ste u to vreme bili zaposleni u "Vardi", je l' sam tako razumeo?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Spominjali ste i štetu neku od puštanja brane. Možete li nam najkraće reći o kakvom se to incidentu radilo sa branom? Rekli ste da ste neposredno pre toga napustili Višegrad. Verovatno znate nešto o tome ili ste, verovatno, čuli.

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Čula sam preko sredstava informisanja, preko radija, da je Murat Šabanović pustio vodu na hidroelektrani "Višegrad", a kasnije sam i lično vidjela, kada sam se vratila iz Užica, iz izbjeglištva, da je voda, onim djelom koji je zaplavila, recimo, konkretno u mom naselju, izlila se na samu ulicu, tako da je svo drveće ispod ulice koje se nalazilo do rijeke Drine, poizvaljivala. Vidjela sam i teretne kamione koji su se nalazili izvrnuti pored obale, a kada sam išla u preduzeće "Varda" koje se nalazilo u djelu gdje se nalazila hidroelektrana

"Višegrad", vidjela sam da je voda dobrim djelom odnijela put, a i one trošne kućice koje su se nalazile, a u kojima su stanovali Muslimani, jer je Dušče muslimansko naselje, pretežno. Iza fabrike, da su bile oštećene, a jedno tri, četiri i odnesene od vode. Takođe, voda je odnijela most u naselju Dušče koji je spajao ovo naselje sa drugom obalom Drine, sa naseljem Nezuće.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je po onom što ste tada saznali i čuli, to puštanje brane bilo izvedeno na taj način što je puštena sva voda sa brane ili se radilo o delimičnom puštanju?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Koliko sam ja saznala iz sredstava informisanja, radilo se o djelimičnom puštanju vode, jer Murat Šabanović je htio da pusti svu vodu iz hidroelektrane, ali, po njegovim rječima, neki kos je zatvorio ventile, ja se u to već ne razumjem, tako da sva voda nije istekla iz hidorelektrane. Da je istekla sva voda, mislim da od Višegrda, tako reći, ne bi bilo ništa, jer pod zgradama su se nalazili, objeleženo, plavni talas, dokle bi voda mogla da dođe. Voda bi zaplavila sav grad, da je puštena sva voda iz hidroelektrane.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Pomenuli ste da je ta ugroženost bila u tom vašem naselju. Mislite li na deo gde živite sada, pošto imate svoju porodicu ili deo grada u kome ste živeli pre udaje?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Da je bila puštena sva voda iz hidroelektrane, kako sam ja obavještena, bio bi uništen cijeli grad. Međutim, pušten je samo jedan dio, tako da je voda oštetila najbliže naselje Dušče, koja se nalazilo kod hidroelektrane.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Kažite mi ...

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, morali bismo da pređemo na pravo područje, jer smo sve ovo čuli i u vezi sa ovim nema nikakvog spora.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Završio sam, vaša Visosti i idem na sledeće pitanje, gospođo Nešković, da li ste poznavali Mitra Vasiljevića?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jesam, poznavala sam ga.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Od kada ga poznajete?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ne mogu se tačno sjetiti. Gospodin Vasiljević posjeduje, to jest posjedovao je svoju privatnu kuću, na jedno kilometar niže, znači od kuće u kojoj sam ja živila sa svojim roditeljima. Znači, mi smo, faktički, stanovali u istoj ulici, samo što je on jedno kilometar, otprilike, dalje od kuće mojih roditelja, imao kuću.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, kuća u kojoj je on živio, je, otprilike, kilometar od kuće vaših roditela u kojoj ste i vi živeli kao devojka, je li tako?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li vi znate od kada je on živio u toj kući o kojoj govorite?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ne mogu se sjetiti tačno od kada. Možda najedno desetak godina ili četiri, pet prije izbijanja ratnih sukoba, da je napravio kuću tu. Znam da je bio zaposlen u preduzeću "Panos", kao konobar. To je ugostiteljsko preduzeće u Višegradu.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste ga vidali u tom svojstvu? Dakle, kao konobara?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, sada je upravo 11.00. Ja sam jako zabrinut u vezi sa doktorom koji je juče počeo da svedoči, koji je, naprosto otišao. Čim gospođa Bauer (Bauer) bude spremna da se pozabavi sa tim svedokom, bilo bi dobro da se vratimo na njegovo svedočenje, jer je on govorio da ima neke pacijente koji čekaju na operaciju i da mora da se vrati. Čim gospođa Bauer bude spremna da ga ispita, trebalo bi da on završi svoje svedočenje pre kraja današnjeg radnog dana.

ADVOKAT DOMAZET: S tim možemo, ukoliko želite, posle ove pauze, ukoliko je gospođa Bauer spremna da nastavimo sa svedokom Jovanovićem. Ja mislim da ćemo završiti, jer ja nemam za tog svedoka mnogo pitanja.

SUDIJA HANT: Ne? Koliko sam ja shvatio, njegovo svedočenje se tiče dva vrlo jednostavna i kratka pitanja: naime, da li je optuženi bio tamo i o prirodi njegovog ponašanja. To ne bi trebalo da traje dugo, ali ne bih želeo da se doktor zadrži ovde, zato što on mora da se vrati svojim pacijentima koji čekaju operaciju. Možda biste vi mogli da se raspitate kod gospođe Bauer, tako da budemo spremni za to. Nastavićemo u 11.30, do tada, pauza.

(pauza)

SUDIJA HANT: Izvinjavam se, doktore, što ste morali da čekate, ali siguran sam da ćete danas da završite sa svojim svedočenjem. Izvolite, gospodine Domazet.

GLAVNO ISPITIVANJE: ADVOKAT DOMAZET

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala, časni Sude. Gospodine doktore Jovanoviću, nastavićemo ono šta smo započeli juče. Ako se sećate, imate problem? Je li me čujete sada?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Čujem vas.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospodine Jovanoviću, nastavićemo ono šta smo započeli juče. Juče ste nam objasnili situaciju u vašoj bolnici u to vreme 1992. godine, u žičkoj bolnici. Ja bih tu nastavio i pitao vas: obzirom da ste tada bili mlad lekar po radnom iskustvu, da li je uobičajno, da li ste imali tada vašeg mentora, osobu, lekara, koji je, na neki način, sa vama sarađivao?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, jesam imao sam mentora. To je, da kažem, uobičajena stvar, je li, i obaveza. To je bio pokojni primarius doktor Stanisavljević. Bio je moj mentor. Na neki način odgovarao za sve moje postupke direktno. On je umro 23. januara 1996. godine, neposredno po završetku mog specijalističkog ispita i tako.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Kažite mi, doktore Jovanoviću, obzirom na takvo svojstvo, da li ste i vi imali svoje pacijente potpuno samostalno, kao što su to drugi lekari, specijalisti, imali?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nisam. To je regulisano, ne samo našim unutrašnjim kućnim redom, već i zakonom. Nisam imao pravo na, takozvane, "svoje pacijente", je li. Taj izraz "lični pacijent" je iz čisto praktičnih razloga. Svaki specijalista ima svoje sobe u kojima su ležali pacijenti, koje je on primio u toku svog dežurstva ili u toku rada njegove ambulante. Ja sam ponedeljkom obavljao vizitu na celom odeljenju, što se čini i dan danas, a ostalim danima na takozvanom "malom bloku" u kojem je pripadala i soba u kojoj je lečen pacijent zbog koga smo danas ovde.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Pre nego što vas pitam to o vašim vizitama, pitaću vas i o ovom: da li ste vi tada imali pravo da dežurate? Da li ste mogli da budete dežurni lekar preko noći, jer je postojao uvek jedan dežurni lekar preko noći? Je li tako na vašem odeljenju?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ja sam dežurao u svojstvu, takozvanog, "mlađeg dežurnog" i pokrивao sam sve povrede koje su se mogle obraditi u sali za male hirurške intervencije, u okviru prijemnog odeljenja bolnice. Naravno, u isto vreme sam završavao i sve poslove na svom matičnom odeljenju, ortopedskom odeljenju, na kome je, kako ste rekli, dežurao jedan specijalista.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada je reč o ovim vizitama, hoćete li nam malo razjasniti šta to znači "vizita jedna nedeljno", koju ste obavili? Da li je to vizita

sa svim lekarima odeljenja, svim pacijentima vašeg odeljenja, a šta je ovo što se odnosi na ograničene vizite nekog bloka?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Ponedeljkom je velika jutarnja vizita, kada na čelu sa načelnikom odeljenja, svi lekari, glavna sestra odeljenja i odgovorne sestre, pravimo vizitu svih pacijenata ortopedskog odeljenja. Ostalim danima vizite se odvijaju, vrše se odvojeno. Svaki lekar pravi vizitu u svojim sobama. U to vreme to je, otprilike, značilo, svaki lekar, specijalista, imao je svoje tri sobe. Ja kao specijalizant tog odeljenja, pratio sam vizitu u jednoj, u jednoj jedinici našeg odeljenja.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Još pre nego što bih nastavio, o tim konkretnim vizitama ili pacijentima, pitao bih vas nešto o doktoru Jovićeviću. Koja je njegova funkcija tada bila u Opštoj bolnici?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: On je u to vreme bio zamenik direktora Opšte bolnice, a u isto vreme je obavljao dužnosti na odeljenju kao lekar tog odeljenja. Redukovao je svoje obaveze u redovnoj ambulanti, jer to nije mogao da postigne, zbog svojih obaveza kao direktor. Redovno je dežurao i to je to.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se sećate da li je možda imao u to vreme i neku drugu funkciju, političku funkciju u opštini u Užicu? Ako se vi toga sećate.

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Sećam se. Ne znam tačno o kakvoj se funkciji radilo, ali on je u nekim našim internim razgovorima bio sinonim za pripadnost, tada vladajućoj i jedinoj partiji, je li.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Kada ste govorili o vašim, ovim, obavezama, vizita, poseta određenog bloka i pacijentima uopšte, obzirom na broj pacijenata koji ste imali, koliko, otprilike na celom odeljenju? Naravno, govorimo, ako možete da se koncentrišete na tu godinu, 1992. godinu, sredinu te godine.

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Odeljenje poseduje 60 kreveta. Kažem da je popunjenost velika, mislim na, u proseku na dve trećine, 75 posto, ali, u to vreme i vreme koje je nastajalo, ta popunjenost se pela i do 100 posto, je li, svih 60 kreveta. Pa čak, ponekad su pacijenti, čije su povrede dozvoljavale, bili premeštani na susedna odeljenja koja nisu imala problem takve frekvencije ili prenatrpanosti, da se tako izrazim.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Znači li to da se nekada preopterećenost, da su pacijenti morali da budu smešteni i na druga odeljenja, odnosno u sobe drugih odeljenja?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to znači, to.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Na početku davanja vaših odgovora, vi ste rekli da je to velika bolnica, čak regionalna bolnica i da je primala pacijente sa

prilično širokog regiona i pre ovih sukoba i za njihovo vreme. Da li je primala, dakle, pored civila i vojna lica?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam taj pojam "vojna", kako ste rekli "vojna lica", viđao sam i uniformisane pacijente i pacijente bez uniformi, a ono šta je za mene bilo bitno, za moje kolege i šta je predstavljalo neki najmanji zajednički sadržalac svih njih, su bile njihove povrede. Dakle, bilo je sigurno tu i kako ste vi rekli.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Staviću pitanje i ovako: da li je na toj teritoriji koja gravitira vašem gradu Užicu, postojala bilo kakva vojna bolnica, bolnica koja je isključivo vojna?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam do sada mislio da je naša bolnica bila nešto što liči na vojnu bolnicu u to vreme. Nije mi poznato da je bilo nekih drugih bolnica organizovanih u tom smislu. Mi smo prihvatili, uz redovan oblik posla i povređene sa tih prostora.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li vam je, možda, poznato, doktore, gde postoje u Srbiji vojne bolnice? U kojim gradovima postoje sada i da li je bilo i tada? Naravno, ukoliko to znate.

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam kao vojnik svoj vojni rok služio u Nišu i gde sam jedno vreme bio hospitalizovan u vojnoj bolnici. Dakle, za nju znam. I znam za Vojno-medicinsku akademiju u Beogradu. Ne mogu da se setim da li ima još negde. Sigurno ne tog formata kao ove dve.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Upravo, to je tačno. To su dve vojne, ovaj, ustanove, dve vojne bolnice. Možemo li reći, zbog zapisnika, zbog ovoga, kolika je, otprilike, udaljenost Beograda i udaljenost Niša od Užica. Otprilike. Da li se radi o sličnoj udaljenosti i koliko to iznosi?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, znam tačno, sobzirom da sam često na toj relaciji kao vozač svog automobila. Do Beograda je 200 kilometara, možda 210, 220. Do Niša nekih 20 kilometara duže. Duža distanca.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala, doktore. Možete li nam reći, da li se iz tog perioda, kada ste bili mlađi lekar u ovom odeljenju užičke bolnice, sećate u svojstvu pacijenta, Mitra Vasiljevića?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Ono čega se sećam jeste, atmosfera stvorena oko pacijenta Vasiljevića, a sa ove tačke, mogu reći slučaja Vasiljević. Sve drugo čini mi se bila bi površna interpretacija tih prošlih događaja, a, naravno, neka od tih sećanja sam pojačao, evocirao, zadnjih nedelja, kada je taj takozvani slučaj dobio na aktuelnosti i to isključivo u razgovoru sa kolegama na odeljenju. Što se samog lika tiče, bojim se da ga ni u liftu ne bih prepoznao, a kamoli nešto bliže.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Ako sam vas razumeo, doktore Jovanoviću, rekli ste da se nečega sećate iz tog perioda. Ja bih vas molio da nam kažete šta vam je ostalo u pamćenju iz tog perioda? Kažete da lik nije, ali da li nešto pamтите iz tog perioda?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Ono šta je zavrednovalo moju pažnju, bio je pacijent koji je pravio ili remetio kućni red, svojim ponašanjem. Pamtim mehanizam povređivanja, pada sa konja, očekivao sam, svakakve druge mehanizme sa tog područja, je li. To je bilo nešto, da kažem, nesvakidašnje i, naravno, nije uobičajno da naš pacijent napravi transfer na odelenje psihijatrije. Za to je, svakako, bio potreban razlog koji je on ispunjavao.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, doktore Jovanoviću, to je ono čega se vi iz toga sećate, iz tog perioda, iako kažete da se lika ne biste setili, pa ni danas, jesam li vas tako razumeo?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je o ovome što ste govorili, dakle o tom njegovom ponašanju, bilo reći na tim vizitama koje ste pominjali, ili ste do toga dolazili na neki drugi nači, do tih podataka? Da li se toga sećate?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Sa obzirom da sam bio učesnik vizita svako jutro u toj sobi, slušao sam i raport odgovorne sestre sa te jedinice našeg odeljenja, koja je prenosila ono šta je imala da kaže, verovatno šta je čula od njegovih cimera, pacijenata, pored njega koji su ležali. Znači, u svakom slučaju na jedan indirektan način.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada ste, gospodine Jovanoviću, govorili o vašim tadašnjim obavezama, na vizitu, objasnili ste nam da su ponedeljkom bile, takozvane, "velike vizite", gde su svi, počev od načelnika odeljenja, išli i obilazili sve pacijente. A da ste u druge dane obilazili samo pacijente jednog bloka u kome ste bili. Da li je pacijent Mitar Vasiljević bio u tom bloku o kome govorite ili ste obilazili samo ovog, jednom nedeljno, kao što kažete?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: On je bio u sobi koja pripada delu odeljenja koje sam obilazio svako jutro kada sam radio, osim kada sam bio na slobodnom danu ili vikendu.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Ja bih vas molio da pogledate sada jedan dokazni predmet i da ga identifikujete. Molio bih P138 da se pokaže u BHS verziji. Ja vas molim da pogledate, ovaj, pažljivo taj dokument pa ću vam postavljati pitanja u vezi istog. Hoćete li mi, najpre, reći, gospodine Jovanoviću, prepoznajete li taj dokument kao dokument vaše bolnice u to vreme? Pred vama je istorija bolesti, je li to ovog pacijenata o kome ste malo pre govorili, ono čega se sećate?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, to je uobičajeni dokument, istorija bolesti, popunjena na način kako to i danas činimo.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se i danas taj isti obrazac upotrebljava za popunjavanje istorije bolesti?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, upotrebljava.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hoćete li pogledati prvu stranu, gornji desni ugao, gde stoji, najpre, broj istorije bolesti, pa ispod toga datum prijema. Moje pitanje je: da li datum prijema u bolnicu mora da označava datum pod kojim je bolesnik zaista primljen?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Mora. U svakom drugom slučaju to bi bilo neistinit podatak. Znači, nisam čuo za slične primere. Taj datum označava datum prijema pacijenta u bolnicu, u svakom slučaju.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se taj datum obeležava prema vremenu dolaska? Dakle, da li predstavlja datum tog dana, do 24 sata? Je li se u tom slučaju stavlja taj datum, a u slučaju dolaska posle 00.00 časova, odnosno 24.00, se stavlja naredni dan? Da li je to tako u praksi?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je bilo u praksi. Sobzirom da služba prijemna radi 24 sata i tako je i danas u praksi. Ovaj datum podrazumeva vreme do 24 časa, do ponoći, toga dana.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Broj istorije bolesti koji imate u tom istom desnom uglu, da li je moguće da još neki drugi pacijent dobije isti taj broj, a da se radi o pacijentu nekog drugog odeljenja te bolnice?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Znači, broj je identifikacioni broj i on je jedinstven za svakog pacijenta.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se on dodeljuje pacijentima po redosledu prijema ili na neki drugi način?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislim, da. Da i to je jedini logičan razlog.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada sam to mislio, mislim da početkom godine prvi pacijent dobije broj 1 i da tako redom prema prijemu i redosledu dobijaju svoje brojeve do kraja godine. Da li je to takav način postupanja?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: To bih ja ... Mislim da je to tako.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hoćete li pogledati levi gornji ugao ove istorije bolesti i ono šta je tu otkucano mašinom. Hoćete to pročitati i možete li prokomentarisati šta ti podaci, koji su tu pisani, znače, obzirom da se ne radi o nekim

posebnim predviđenim rubrikama ... Već je iznad toga otkucano. Šta to znači iz iskustva koje ste vi imali tada?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: U gornjem levom uglu je rukopisom napisan broj sobe, a u desnom gornjem uglu inicijali lekara koji prima pacijenta iz čisto praktičnih razloga, da bi sestra koja neposredno i bukvalno, pacijenta premeštaju u bolesnički krevet i znale i koju sobu da ga smeste, odnosno u sobu ortopeda koji ga je primio. Zatim, piše da je SUP obavešten. To je informacija da je prijemno odelenje obavestilo nadležne organe, u ovom slučaju policiju. Ispod toga je otkucano da je povreda na ratištu u Višegradu.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Tu bih vas ...

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, da li bi trebalo da nam se kaže čiji su to inicijali, ortopeda koji ga je primio?

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospodine Jovanoviću, spomenuli ste da se gore negde nalaze inicijali doktora koji je primio. Ja bih vas zamolio da opišete bliže gde se nalazi i koja su to slova, koja to označavaju?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Ti se inicijali nalaze u gornjem desnom uglu, iznad ovih štampanih rubrika. I inicijali su doktora Jovićevića. Naime, ni tada ni sada mi nemamo dva doktora sa istim inicijalima, nedvosmisleno se radilo o njemu. To isto ne znači da je to njegov rukopis. Rekao sam to, iz čisto praktičnih razloga. Evidentira ili lekar mlađi koji ga je primio, ili lično on. U svakom slučaju, to su njegovi inicijali. Prvo ime, pa zatim prezimena.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hoćete li nam reći, ta slova koja vidite i da li su ispisana ćirilicom ili latinicom? Mada je "J", uvek naravano na ili latinici ili ćirilici, isto, ako možete to? Međutim, pročitajte oba inicijala molim vas.

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Označio kao "DJ".

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. To je napisano olovkom, na tom mestu gde ste zapisali, je li tako. To nije mašinom otkucano?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada ste, gospodine Jovanoviću, sa ove leve strane u gornjem uglu, takođe van uobičajenih mesta, van ovih rubrika koje taj taj formural poseduje. pročitali napomenu "sa ratišta u Višegradu", čini mi se, možete li mi reći kako se upotrebljavao taj termin "ratište" u vašoj tadašnjoj aktivnosti onog što ste radili. Šta je označavao termin "ratište"?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: U to vreme termin "ratište" smo u praksi koristili više kao pojam teritorije za koju je karakteristika bila, je li, ta atmosfera rata, a ne kao relevantan podatak koji je ukazivao isključivo na povredu nanetu ratnim

oruđem ili eksplozivnom napravom ili slično. Sa ove vremenske distance, uviđamo, ja uviđam nepreciznost toga pojma, odnosno naše upotrebe toga pojma.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Znači to, doktore Jovanoviću, da bi se taj termin u vašoj evidenciji i na ovaj način opisivao za gotovo svaki slučaj povređenog lica sa tih područija, koji su zahvaćeni ratnim sukobima, bez obzira da li se, recimo, sam ranio kod kuće iz vatrenog oružija ili nekim padom zadobio povredu ili na bilo koji drugi način, je li za vas bilo bitno da on dolazi sa tog područija koje je zahvaćeno ratom, da biste konstatovali ovaj termin "sa ratišta" u određenom mestu?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Iz svoje lične prakse, pri uzimanju osnovnih podataka, pri prijemu pacijenta, ja i kolege se nismo udublivali u okolnosti nastanka te povrede, smatrajući da je to deo posla odgovarajućih organa, što dokumentuje i podatak da je obavještena policija, što je gore evidentirano u gornjem levom uglu. Za nas hirurge, u to vreme, bio je manje bitan podatak, samo neke od ratnih povreda imaju svoje specifičnosti i zakonitosti u daljem lečenju i tretmanu. U konkretnom slučaju, zatvoreni prelom potkolenice, za mene tada, kao budućeg ortopeda i danas kao specijalisti ortopedske hirurgije, leči se na isti način, da li je on nastao padom sa tenka ili sa sena.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Samo da se ponovo vratim na ove inicijale, ovog doktora, za koje kažete da je predstavljao internu oznaku, da bi se lakše i brže ustanovilo čiji je to pacijent bio. Znači li da je to doktor Jovičević imao svoje pacijente i da je Mitar Vasiljević pripadao pacijentima doktora Jovičevića? Je li to proizilazi iz ovoga šta ste vi identifikovali?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Proizilazi iz ovoga što sam ja identifikovao. Možda sam pojam "lični pacijent" ne stoji, nije ispravan. Svi su oni pacijenti Republike Srbije. Naglašavam, iz praktičnih razloga koristimo taj termin, radi jednostavnosti i olakšavanja svakodnevnog rada.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je svako od tih lekara o kojima govorite, imao određeni broj kreveta ili soba, u koji su smeštani ti pacijenti, kojima je bio on, na ovaj način, zadužen?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hoćete li dalje pogledati ovu istu istoriju bolesti i reći nam: ovi podaci koji se nalaze u gornjem delu, koji se odnose, da li vam je poznato gde se oni popunjavaju?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Poznato mi je. Oni se popunjavaju na prijemnom odeljenju Opšte bolnice. Administrativni radnik u toku radnog vremena, dežurstva, popunjava ih sestra.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Je li prijemno odeljenje bolnice jedino odeljenje za celu bolnicu?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, prijemno odeljenje je usko grlo, znači jedino za celo bolnicu.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, u prijemnom odeljenju opredeljuju na koje će odeljenje uputiti kog pacijenta i sa ovim podacima, istorijom bolesti koja se kod njih popunjava ... Jesam li dobro shvatio vaše objašnjenje?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Dobro ste shvatili.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Čuli smo podatak da je, da su na prijemnom odeljenju dežurali i pojedini lekari drugih odeljenja, posebno hirurzi i ortopedi. Obzirom na vašu, tada funkciju mlađeg lekara, da li ste i vi bili jedan od tih koji su povremeno dežurali ili niste imali veze sa tim prijemom bolesnika?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: U tim uslovima, postojao je poseban režim organizacije posla na prijemnom odeljenju, a to praktično znači da su organizovane prijemno trijažne ekipe. Naime, većina povreda zahtevala su multidisciplinarni pristup. Naime, opservaciju specijalista različitih specijalnosti. Iz tog razloga su postojale takve ekipe u kojima sam i ja, kao mlađi hirurg, imao svoje mesto, za zbrinjavanje manjih povreda ili, u određenim slučajevima, da asistiram starijim kolegama u operacionoj sali.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Doktore Jovanoviću, pogledajte još jednom tu prvu stranicu istorije bolesti. Posle ovih podataka, imate ostale rubrike. Da li primećujete neke od rubrika koje su predviđene, a da nisu popunjene?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Ako bih morao da nešto nađem u rubrici "ishod lečenja", nije apostrofirano da je pacijent, tačka pod broj 5, da je premešten na drugo odeljenje, ali moram da napomenem da i dan danas, bar ja ne pridajem veliki značaj toj rubrici, te da je u većini slučajeva, sam preskočim. Naime, otpusna lista sadrži dovoljno podataka i ponekad smatram ovo nepotrebnim.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Doktore Jovanoviću, da li taj podatak, u ovom konkretnom slučaju ste i vi o njemu govorili, da se sećate pacijenta koji je transferisan na psihijatriju, da li se taj podatak nalazi negde u okviru ovog, u okviru istorije bolesti? Molim vas da pogledate sledeće stranice.

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Pored ličnog sećanja, ja iz ovog dokumenta vidim da je pacijent prebačen na drugo odeljenje u okviru naše bolnice, na odeljenje psihijatrije.

ADOKAT DOMAZET – PITANJE: Ja vas molim, ponovo se vratite na prvu stranicu. Posle ovog, postoji, čini mi se, jedna rubrika, koja, takođe, nije popunjena, a

koja se odnosi na dan ili čas povrede. Da li sam u pravu? Je l' ste našli takvu jednu rubriku, a nepopunjenu, na ovoj prvoj stranici?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: U pravu ste. Objašnjenje za nju je isto kao i za rubriku "ishod lečenja", naravno nije i opravdanje. Pored zaista velikog obima rada koji smo tada imali, mislim da smo sa puno prava zanemarivali i neke administrativne obaveze. Pogotovo vidim da ih nismo mogli tada anticipirati kao bitne jednoga dana.

ADOKAT DOMAZET: Hvala vam, doktore Jovanoviću, ja nemam daljih pitanja.

SUDIJA HANT: Izvolite, gospođo Bauer.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC BAUER

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Dobro dan, doktore Jovanoviću. Ja sam Sabina Bauer (Sabine Bauer) i ja ću vam postaviti nekoliko pitanja u ime Tužilaštva. Doktore Jovanoviću, recite mi da li sam u pravu ako kažem da se vi ne sećate da ste bili na dužnosti kada je primljen Mitar Vasiljević u bolnicu?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, u pravu ste.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: U vreme, kada ste vi bili zaduženi za trijažu ljudi na prijemu. Da li sam u pravu, kada kažem da ste vi upisivali neke od medicinskih podatak u istoriju bolesti?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: U pravu ste, samo u slučajevima kada je primarna povreda spadala pod ingerencije ortopeda. Znači, ako se radilo o povredi ekstremiteta, kičmenog stuba, a pacijentu nije direktno životno ugrožen. Takvi pacijenti su primani na ortopedsko odeljenje, a njihove podatke u okviru anonimističkih podataka, između ostalog uzimao sam i ja. To je bio deo posla, koja smo mi mlađi dežurni radili umesto specijalista ortopeda.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Ako još jednom pogledate dokument pred sobom, dokazni predmet P138, istorija bolesti. Vi ste nam rekli da u levom gornjem uglu piše daje obavestene policija. Ja sam sigurna da, vi Doktore znate, šta znači "VP"?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: "VP" u odonosu na taj period je verovatno značilo Vojna Policija. Međutim podatak da je SUP obavestjen je, u stvari termin koji i dan danas koristimo kod svih povreda koje zavređuju pažnju te službe.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Ali u ovom slučaju, znači da je obavestjena vojna policija SUP-a. Da li je tako?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Ni tada ni danas, ne poznajem njihovu unutrašnju organizaciju. Da li imaju poseban departman, za vojne obaveznike, za civile. Uglavnom siguran sam u jedno, da taj podataka, koji inače, rekao sam ko ga popunjava, da se prosleđuje na jedan telefonski broj. Koliko je meni poznato. Da, ne bih mogao da vam pomognem u tom smislu.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: U to vreme, Doktore, recite da li bi bilo uobičajno da se obavesti neko ko dolazi iz tog područja, uključujući žene i decu. Da li je bilo uobičajno da se obavesti vojna policija, da je neko ranjen doveden u bolnicu?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Svaka teška telesna povreda po svojoj klasifikaciji obavezuje nas da obavestimo odgovarajuću službu policije. Bez obzira sa koje strane ona stigla.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li vi onda hoćete da kažete, da je recimo došla žena sa ratišta iz Višegrada, da bi u tom slučaju vojna policija iz Višegrada bila obavestena, o njenoj povredi?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Taj podatak, u toku rata nisam ni jedan jedini put kročio u Bosnu, tako ni u Višegrad, ne znam to.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Doktore, nisam to mislila. Vi ste nam rekli da je termin ratište bio široko korišten za ljude koji su primljeni u bolnicu, a koji su stizali iz istočne Bosne. Da li je tako?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Upravo tako.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Moje pitanje je bilo jednostavno, da li se to odnosilo na sve pacijente? Uključujući i žene? Dakle, ako morate da obavestite stanicu policije o takvoj povredi, vi kažete da bi i u slučaju žena koje bi dolazile sa tog područja da bi se obavestavala vojna policija. Da li je to tako?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Nije, uopšte nije bio deo mog posla da obavestavam policiju. To je posao prijemne službe. Ne vidim razloga, da bi neko javio policiji, ako dolazi trudna žena sa ratišta da se porodi i slično. Dakle, pod pojmom ratište, mi smo podrazumeli taj deo teritorije, gde se na nekom njegovom delu odvijao rat.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li je činjenica da imate pacijenata koji je vojni obaveznik, da se obavestava vojna policija, a ne neko drugi?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Deo posla je bio da indetifikujem vrstu povrede i da pružim tu sekundarnu hirušku obradu, a indetifikaciju radila je druga služba pretpostavljam. Naglašavam to nije bio deo mog posla. Svi su mi pacijenti bili isto značajni i jednaki.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Hvala vam, doktore Jovanoviću. Ako pogledate drugu stranu istorije bolesti, molim vas da to učinite. Da li sam u pravu, ako kažem da je drugi deo istorije bolesti ispunio doktor Jovičević, pri vrhu? Dakle ovaj prvi deo?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: To je, ja dodajem da, što nije za njega uobičajno. On je više voleo da to rade mladi, ali sam siguran da je ovo on uradio. Za razliku od narednog pasusa, koji popunjava neposredni izvršilac hiruške intervencije, ali to nije deo vašeg pitanja.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Dobro. Znači, doktor Jovičević ili neki mladi lekar po njegovom nalogu je ispunio ovaj deo podataka, da li je tako?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: On je sigurno, on je ispunio. On je kucao, čime se dole i potpisao. Prepoznajem i njegov stil pisanja, jel kažem on to retko čini, pa.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li sam u prvu, da vi kao mladi lekar, da ste u to doba takođe ispunjavali anamneze?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, jesam. U većini slučajeva.

SUDIJA HANT: Doktore, molim vas da se malo približite stolu, zato što vas prevodioci ne čuju dobro.

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: U to vreme, sam većinu tih anamneza pisao ja i mlađe kolege. To je i dan danas, jedna ružna navika da taj administrativni deo posla poturamo mlađim. Konkretno ovu anamnezu otkucao je lično doktor Jovičević, meni ne bi tu značio, ni njegovo tu, ni otisak prsta, ni potpis. Već prepoznajem stil kojim on uzima podatke, jednostavno od njega sam neke stvari i učio kao mladi kolega i zbog toga znam.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Po vašem iskustvu, ako dođe neki pacijent koji je pri punoj svesti vi bi ste ga pitali "kako je došlo do povrede". Da li je to tačno?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Kada bi vam neko rekao "pa znate, Doktore, pao sam sa konja i slomio nogu". Vi biste to zapisali, je li tako?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno tako. I trudim se i danas u svom radu, da ne budem istražitelj, da verujem ljudima. Pogotovu kad to nije bitan, relevantan podatak, za metodu i način lečenja, koji planiram.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Znači, ako bi pacijent vama rekao "Pao sam sa konja i slomio nogu". Vi bi ste u istoriji bolesti napisali, da je čovek pao sa konja i da je tako slomio nogu, je li tako?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Verujte mi da je tako.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Onda bi ste se složili samno, Doktore, zar ne, da ova istorija bolesti koju je napisao doktor Jovičević napisao nije sasvim precizna, ako mu je gospodin Vasiljević, rekao da je pao sa konja, je li tako?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Složio bih se da anamneza nije precizna, ali nije u kontradiktornosti, u suprotnosti sa onim što sam rekao. Za nas je bitno, da li je prelom više fragment, otvoren, zatvoren. Ostalo, da li je pacijent pao sa pet metar ili nešto slično, takve okolnosti, nisu bitne, ali slažem se sa vama da je anamneza mogla biti preciznije napisana.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Znači, zaključak je očigledan da Mitar Vasiljević, verovatno nije rekao, Doktoru da je pao sa konja?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Oprostite, za mene to nije očigledan zaključak. Možda je doktor Jovičević, prdvideo važnost tog podatka, a iskreno i ja ne vidim veliku važnost tog podatka. Osim gledano kroz prizmu svih ovih događanja.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Doktore Jovanoviću, vi ste ortoped hirur, da li možete da nam kažete koliko ova dijagnoza *fractura cruris*, zahteva da pacijent bude u ekstenziji? Odnosno, da li je potrebno da pacijent bude u ekstenziji?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Ekstenzija je jedna od metoda koju anglosaksonski pristup ne podrazumeva, hteo sam reći u anglosaksonskoj literaturi ga možete teško naći. Deluje staromodno i brutalna metoda, ali je posebno u zemljama, kakva je moja često primenjivana metoda i ima svoju punu vrednost u praksi. Podrazumeva u prevodu, skeletnu koštanu *trakciu*, gde se na spor i bezbedan način kost dovedu u korektan položaj, uz pomoć ekstezionog aparata i opterećenja koja predstavlja 10 psoto telesne težine, od prilike. U trajanju, a to je i odgovor na vaše pitanje, do tri nedelje. Bez opasnosti po povredu drugih anatomskih važnih struktura, u prvom redu krvnih sudova i nervnih struktura. Metoda omogućava svakodnevno praćenje dešavanja, kontrolu rendgensku i osnovno je izbeći hirušku intervenciju, koja je i u najboljim okolnostima, nosi svoje rizike. Metoda se primenjuje i za druge delove tela, svugde u svetu. Povredu vratne kičme i slično.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Doktore, da li bi se u nekom trenutku stavio gips, bez obzira na to da je pacijent u ekstenziji? Odnosno, kada se takvom pacijentu stavlja gips?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Gips se stavlja, kada nakon, rengenske kontrole i kliničke, naravno, se dobije očekivana, korektna pozicija, koštanih elemenata. U tom se trenutku prelazi na drugi deo lečanja, sa rigidnom, gipsanom imobilizacijom.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li je pacijent još uvek u ekstenziji kada se stavlja gips ili se gips stavlja kada se pacijent skine sa aparata za ekstenziju?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: U toku dok je noga ekstenzirana aparatom, aplikuje se, aplikuje se gipsani zavoj. Potom se napravi završna rendgenska kontrola i tek se tada možemo lišiti ekstenzije kao metode.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Drugim rečima, neka vrsta gipsa, ako sam dobro razumela, već postoji dok je pacijent još na ekstenzionom aparatu?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Samo tih nekoliko minuta dok se nestegne gips i ne zadržimo korektnu poziciju sa gipsom. Radi se znači o minutama. Posle toga prestaje važnost i potreba ekstezione metode.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li je ta procedura koja se zapisje u istoriji bolesti? Da se uklanja ekstezioni aparat i da se stavlja gips?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Nepostoji posebno predviđena rubrika, ali je to bitan podatak u toku lečenja. Pa ga evidentiramo ili u toku lečenja, obično na zadnjoj strani istorije bolesti, formulara istorije bolesti, a svakako na otpusnoj listi navodimo datum kada je ta procedura urađena.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Doktore, da li bi ste se složili da nije upisano kada je uklonjena ekstenzija i kada je pacijent Mitar Vasiljević dobio gips?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Složio bih se sa vama da to nije evidentirano na formularu. Nema u uvid, da li je to evidentirano na otpusnoj listi. Znači na pismu kojima u sudsko medicinski značajni. Ovde u istoriji bolesti na formularu, ne vidim da je evidentiran taj trenutak njegovog lečenja.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Otpusni list, to je dokument koji se obično stavlja uz istoriju bolesti ili je to odvojeni papir?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: To je papir na kome unosimo podatke pri otpustu pacijenata sa lečenja. I u kome navodimo značajnije momente njegovog lečenja. Dakle, on ne ide uz ovaj formular. To su formulari koji stoji na odeljenju, svakom. I lekar koji vodi pacijenta ih popunjava na kraju lečenja, pri otpusti kući. Moraju sadržati podatke, datum prijema, datum otpusta, dijagnoze, operativni način lečenja, ako ga je bilo.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Doktore, ako sada pogledate poslednju stranicu istorije bolesti. Ovde stoji za 28., pardon, za 7. juli da je pacijentu, juče napisana otpusna lista, ali nije otišao kući. Da li to znači da je otpusni list još uvek čuvan na vašem odeljenju ili se on uništi, ako je ispunjen, a pacijent nije napustio bolnicu?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: U to vreme otpusni list smo, kucali u četiri primerka. Danas je to redukovano na tri. Dva primerka je dobijao pacijent. Radi svoje, je li, evidencije, i možda regulisanja nekih svojih prava i slično, a istorija bolesti, koja ostaje u arhivi podrazumevana je kopiju.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Dva druga primerka otpusnog lista se čuvaju u arhivi, jer ste spomenuli četiri kopije? Ako ste dve dali pacijentu, onda se ostale dve čuvaju u arhivi?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Upravo tako, tako je.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Doktore, ako sada pogledate šta je dalje upisano. Kaže se da je preko dežurnog lekara pozvan SUP i da je pacijent napadao pacijente, da se zadržavao u prostorijama centralnog hola. Da li ste vi bili dežurni u to vreme, Doktore, ili se ne sećate toga? Nejverovatnije je tada bio dežuran doktor Stojković, ali da li možete da se setite, da li ste i vi bili na licu mesta u to vreme?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu se setiti ili bolje reći da sam bio, da bih se toga setio. Mislim, da nisam bio dežuran, a vidi se jasno da je doktor Stojković bio dežuran.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Doktore, u ovom slučaju je doktor Stojković, koji upisuje i ispisuje otpusni list. On donosi odluku da li je pacijent spreman da ode sa ortopedskog odeljenja, da li je on spreman da ode kući?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Očigledno iz ovoga se vidi da je to tako. Ono što se ne vidi to je urađeno sa lekarom, koji je pacijenta prvi primio, je li, uz saglasnosti sa doktorom Jovićevićem. Sigurno ne bez njegovog znanja. Pretpostavljam, da je ovaj drugi u to vreme, doktor Jovićević, bio odsutan. Godišnji odmor ili tome slično. Uglavnom nije ništa urađeno u suprotnosti prema, nešto u suprotnosti sa našim tim uobičajni procedurama, je li.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Doktore, da li je uobičajno, normalno, da Doktor ispuni otpusni list, ako nije stvarno došlo vreme da pacijent napusti odeljenje. Ako mu je potrebna još neka nega, lečenje, možda ne na vašem odeljenju, nego na nekom drugom odeljenju? Da li bi to bilo neobičajno? U slučaju da je pacijentu potrebno dalje lečenje, a da lekar ispuni otpusni list?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Od kada radim moj posao, nije mi poznato takav, niti sličan slučaj, a obrnutih, znam iz lične prakse, gde su pacijenti odlazili na lični zahtev, a bio im je neophodan nastavak lečenja. Ali to nije deo vašeg interesovanja. Pretpostavljam.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: U redu, postaviću vam direktnije pitanje u tom slučaju. Ako je jasno da je pacijentu potrebna psihijatrijska nega, vi ne bi ste ispunili otpusni list za tog pacijenta. Čak ni, ako je sa ortopedskog stanovništva njegovo stanje takvo da bi mogao da se otpusti kući?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Takva situacija bi zahtevala kompromis, da pacijent bude hospitalizovan, na ogovarajućem odeljenju, gde bi se tretirala njegova vodeća bolest. U ovom slučaju ta uznemirenost ili ovde verifikovana kao psihoza. Uz opservaciju i kontrolne preglede doktora sa ortopedskog odeljenja.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Oprostite, verovano je došlo do nesporazuma, to je moja greška. Ono što me zanima je sledeće. Vi ste lekar, vi ste ortoped i imate očite znakove da je nekom pacijentu potrebna psihijatriska nega. Vi ne bi ste ispunili otpusni list? Možete li mi odgovoriti sa da ili ne, molim vas.

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu vam odgovoriti sa da ili ne. Mogu odgovoriti sa, jedino u slučaju, ako prethodno konsultujem psihijatra. On bi bio taj koji bi odlučio da li pacijent može nastaviti lečenje u kućnim uslovima, bolničkim ili već nekim trećim.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Doktore, rekli ste da se sećate istorije bolesti gospodina Vasiljevića, samo zbog te atmosfere koju je on unosi. Ako sada pogledate na kraju za 5. juli u belešku, da je tražen pregled psihijatra ujutru i uveče. Kaže se da nije obavljen traženi pregled neuropsihijatra. Da li to znači da se verovatno pacijent smirio u međuvremenu? Odnosno da je ispoštovao kućni red? Jer iznenada se tu vidi da do tog pregeleda nije došlo.

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Moguće da je, to što ste rekli, da je pacijent i prestao se upadljivo ponašati ili je odreagovao na terapiju. Naime, i mi kao lekari ortopedskog odeljenja koristimo deo, lekove koji su sedativi. Kad to mislim, mislim na grupu dijazepana, apaurin u količini lekova koji mi smemo da ordiniramo.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: U osnovi vi se niste složili samnom, da u zavisnosti od njegovog upadljivog ponašanja, doktor Stojković je najverovatnije, 6. jula, sutra dan, odlučio da mu ispunji otpusni list i otpusti ga sa ortopedije?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: U to vreme, do pre neki mesec, uobičajno je bilo da kucamo otpusne liste i pri prelasku pacijenta sa odeljenja na odeljenje. Kažem tek, skoro je ukunito to, je li. Piše se samo jedno otpusno pismo, koje popunjava lekar odeljenja sa kog odlazi pacijent. U to vreme, smo bili u obavezi da napišemo otpusnu listu kada pacijent prelazi, ne odlazi samo kući, već i ako prelazi i na drugo odeljenje. Što je kod nas bio najčešći transfer, sa ortopedskog odeljenja na odeljenje za rehabilitaciju ili neko drugo.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Međutim, ako sada pogledate šta je upisano 7. jula 1992. godine, da li bi ste se složili samnom da je doktor Stojković izgleda smatrao da će otići kući, jer je ovde napisao nije otišao kući?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Složio bih se sa vama.

TUŽILAC BAUER: Časni Sude, nemam više pitanja za ovog svedoka.

SUDIJA HANT: Izvolite, gospodine Domazet.

DODATNO ISPITIVANJE: ADVOKAT DOMAZET

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospodine Jovanoviću, na pitanje gospođe Bauer, u pogledu otpusne liste, one prve stranice i oznaka koje ste gore u levom gornjem uglu pročitali. Pitala vas je veliko "VP", šta može da znači. Vi ste dali objašenje da može da znači i Vojnu Policiju. Da li je samo to oznaka "VP", da li vam je poznato da oznaka "VP", još nešto može da znači?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Hteo bih se korigovati. Prva asocijacija na "VP" je vojna pošta, a rekao sam policija, pod uticajem narodne reči SUP, koja je skraćenica za nešto sasvim drugo. Znači i sam pojam vojna pošta, ja sam bio davno vojnik pre 20 godine, mi nije potpuno jasan, ali kažem to mi je prva asocijacija na ovo.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ta oznaka vojna pošta, oznaka za jedinice vojske. Da svaka jedinica vojske ima svoju oznaku vojne pošte po kojoj je prepoznatljiva?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam zaboravi, to je bilo jako davno kad sam bio vojnik i ne bih mogao da to tvrdim.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: U vezi, ovog istog pitanja, bilo je pitanje da li postoji vojna policija SUP-a. Ja bih molio da se koncentrišete na to pitanje i odgovorite da li je vojna policija deo vojne organizacije i da li može da ima, da bude deo civilne organizacije, odnosno MUP-a.

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Kao civil, mislim da su to razdvojene grupe. Svakodnevnom putu na posao viđam razdvojene saobraćajne policije. Nekad ređe vojnu, češće civilnu. Pored njih usporim svoj auto, pored drugih ne. Mislim da oni nemaju mnogo toga zajedničko.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Broj 985, koji se pojavljuje, takođe ovde oznake VP ispred oznake SUP. Niste bili u stanju da ga identifikujete da li to predstavlja deo vojne ili nešto drugo. Moje pitanje, da i vas taj broj 985, da li postaji neki karakterističan broj telefona, ako bi se radilo da je ovo broj telefona?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Mene ne asocira na neki bitan telefonski broj.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: U odgovoru na pitanje gospođe Bauer, zašto bi se policija obavestavala i u slučaju da neka žena pretrpi povredu. Vi ste rekli da je uvek, pa i dan danas, praksa da se o težim povredama i bolesnicima koje primite obavestava policija. Da li vi lično znate razlog, zbog čega se policija obavestava u slučaju prijema pacijenata sa težim povredama?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Razlog koji je meni poznat, pa, ste upravo konotacija koju dobija taj slučaj kasnije na sudu. Gde sam inače sudski veštak, medicinske struke, nekoliko godina u nazad. Jako je bitno okvalifikovati težinu povrede, mehanizam nastanaka, sve ono što tužilac od nas traži.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, ali složitećete se da nisu svi slučajevi povrede interesantni ni za tužilaštvo ni za policiju?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Slažem se.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, da li je ovo obaveštavanje u svrhu da policija se zainteresuje, ukoliko je zainteresovana zbog čega se neko od povređenih nalazi u bolnici. Odnosno, da je pretrpeo povredu?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja isto tako mislim. Da je njihovo da procene značajnost tih podataka.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Pitanje gospođe Bauer, u vezi druge stranice otpusne liste i podataka za koje ste vi prepoznali da je po stilu pisanja popunjavao doktor Jovićević, je bila zbog čega u toj anamnezi nema konkretnog objašnjenja da se radilo o povredi pada sa konja? Sećate se tog pitanja?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Sećam se.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Vi ste dali svoje razloge zbog kojih smatrate, da to nije u tom trenutku za lekara bilo bitno. Ja ipak zbog važnosti ove odgovora bi vas pitao, da li je taj podatak bio važan medicinski za dalje lečenje ili eventualnu operaciju ili nije imao takav podatak, nikakav značaj u tom pogledu?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Taj podatak je tada, a i danas irelevantan, za izbor metode lečenja.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kad ste na pitanje gospođe Bauer, govorili o momentu stavljanja gipsa u odnosu na ekstenziju koja je postojala. Mislim, da nisam najbolje razumeo vaš odgovor. U kom trenutku i na koji način se to stavlja? Dakle, da li još dok je ekstenzija postoji ili je to trenutak kada se apsolutno prekida sa daljom ekstenzijom pacijenata? Pa, bih vas molio da to malo pojasnite.

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Koštana trakcija ili ekstenzija je procedura, je procedura, jedna od prvih procedura sa kojom se sreću mladi lekari ortopedskog odeljenja. Kad to kažem, mislim koja brzo postaje rutina svakodnevnog rada i predstavlja plasiranje čelične žice promera jedan do dva milimetra, kroz petnu kost. Naravno, prethodno pripremljeno je operativno polje se pordazumeva, u smislu *asepse* i lokalne anestezije. Nakon odgovarajuće, zengije, se deluje i te plasirane žice. Putem tega na osovinu potkolenice.

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, vaše pitanje je bilo. Da li je gips stavljen dok je pacijent bio u ekstenziji? Stvarno nam nije potrebno da ulazimo u opis, zar ne? Odgovor je bio prilično jasan. Molim vas da postignete da vam Doktor da odgovor na vaše pitanje.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Doktore, mislio sam na trenutak, kada prestaje razlog za tu ekstenziju. Da li je to trenutak, kada se stavlja gips, samo na taj trenutak. Ne na samu ekstenziju.

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Gips se stavlja dok je noga u ekstenziji. Da kažem u isto vreme traje sve dok se ne uverimo preko kontrolnog rendgenskog snimka, da smo dobili korektana, zadovoljavajući položaj ili poziciju osovine kosti i samih koštanih fragmenata. Sa obzirom, da se postigla, ako se postigla takva pozicija, prestaje potreba za daljom ekstenzijom i mi skidamo nogu sa aparata. Vadimo tu iglu. Pacijent nastavlja lečenje sa rigidnom gipsanom imobilizacijom.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Pogledajte, Doktore, istoriju bolesti na toj stranici, molim vas okrenite na treću stranicu. Postoji jedan zapis, od 17. jula.

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se iz ovog može zaključiti, da je pre tog datuma postavljen taj gips? Pošto nemamo podataka, kako ste rekli, iz istorije bolesti, kada je gips stavljen, a ova ekstenzija prekinuta.

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno se to može zaključiti. Naime, i sama metode rigidne mobilizacije ili mobilizacije gipsom, dozvoljava korekcije ukoliko dođe do potrebe za tim. Bilo da sav materijal gipsani podložan promeni ili iz nekih drugih razloga. Odgovor na vaše pitanje, možemo zaključiti da je pacijent do ovog datuma, već dovoljno dugo nosio gips da ga je na neki način, malo i kompromitovao, pa je morao biti popravljen, a pogotovu zaključiti da je on u ovom momentu bez ekstenzije, naravno.

ADVOKAT DOMAZET: Imam još jedno pitanje, časni Sude.

SUDIJA HANT: Koliko mislite da će vam trebati još vremena?

ADVOKAT DOMAZET: Još samo jedno, poslednje pitanje.

SUDIJA HANT: Izvolite u tom slučaju.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Na istoj stranici, pitani ste od gospođe Bauer, za objašnjenje u vezi otpusnog lista koji se spominje od doktora Stojkovića, da je napisan. Da li ste taj otpusni list ikada videli i znate li vi lično da je takav otpusni list postojao?

SVEDOK JOVANOVIĆ – ODGOVOR: Meni nije u sećanju da sam video taj list. To je ipak bilo suviše davno.

ADVOKAT DOMAZET: Hvala vam, doktore Jovanoviću. Ja nemam više pitanja, zahvaljujem.

SUDIJA HANT: Doktore, samo bih hteo da razjasnim imena vašeg mentora. Možete li ga ponoviti?

SVEDOK JOVANOVIĆ: Mogu, sa zadovoljstvom primarijus doktor Primislav Stanislavljević.

SUDIJA HANT: Želim samo da vidite da li je u transkriptu tačno napisano, jer smo dosta puta imali problem sa transkriptom. Da li vidite sada to što se pojavljuje na ekranu? Da li je tačno napisano ime? U sedmom redu.

SVEDOK JOVANOVIĆ: Napisano je neispravno, je li, malo slovo. Prvo slovo imena, da i pogrešno Primislav. Znači P r i m i s l a v.

SUDIJA HANT: Ali mu je prezime tačno napisano? Da li je to tačno?

SVEDOK JOVANOVIĆ: Prezime mu je korektno napisano.

SUDIJA HANT: Izvinjavam se. Da li ima još nekih pitanja od strane Tužilaštva ili Odbrane?

TUŽILAC BAUER: Nemamo, časni Sude.

ADVOKAT DOMZET: Nemamo, časni Sude

SUDIJA HANT: Hvala vam, gospodine, što ste došli da svedočite. Žao mi je što ste morali da jutros čekate, ali sada ste slobodni. Izvolite sada možete da idete. Napravićemo prekid rasprave do 14.30.

(pauza)

SUDIJA HANT: Izvolite, gospodine Domazet.

ADVOKAT DOMAZET: Hvala, časni Sude.

SUDIJA HANT: Pre nego što počnete. Veoma smo vam zahvali gospođu Bauer, što ste preuzeli posao u svoje ruke i završili sa ispitivanjem prošlog svedoka i na vremenu za koje ste to izveli. Gospodine Domazet, izvolite.

GLAVNO ISPITIVANJE: ADVOKAT DOMAZET

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospođu Nešković, dobar dan. Nastavimo naš današnji razgovor. Ako se sećate, prekinuli smo negde, kada sam vas pitao za Mitra Vasiljevića i da li ga poznajete. Rekli ste da ga poznajete i da je bio konobar. Moje pitanje. Kako ga vi poznajete? Da li ste ikada odlazili njegovoj kući?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Ja nikada nisam odlazila njegovoj kući. Kao što sam rekla, mi smo stanovali u istoj ulici. I viđala sam ga kad je prolazio i vraćao se na posao ili kad je išao u grad.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, vi nikada niste bili, odlazili njegovoj kući. Pretpostavljam, da i on vašoj kući nije došao, ali vas pitam, da li je ikada kojom prilikom, bila takva prilika da bi on dolazilo vašoj kući?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Nije postojala prilika.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Sem ovog, što ste ga znali iz viđenja. Dakle na ulici. Da li ste ga kao konobara viđali u objektima u kojima je radio?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jesam, viđala sam ga kao konobara.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospođu Nešković, pričali smo i najviše sam vas pitao, o onom periodu do 1992. godine, do negde juna meseca, krajem maja po odlasku Užičkog korpusa. U tom periodu posle odlaska Užičkog korpusa, vi ste i dalje bili u Višegradu, je li tako?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Interesujem taj period. Da li se sećate, da li ste u tom periodu viđali u nekoj prilici Mitra Vasiljevića?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Koliko se sećam, Mitra sam viđala, kada je pozivao žene da čiste ulice. On je pozivao ženski dio populacije, da izađe, da se čisti grad. Tako ga se sjećam iz tog perioda. Ne znam tačno, koji je to period, ali sjećam ga se.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Gde se vi stanovali u to vreme, gospođu Nešković?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Stanovala sam u naselju Mezalin i žene iz moje ulice su izlazile i čistile ulicu. I ja sam sama u jednom navratu čistila ulicu, ispred svojih kuća se čistilo.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: To kada ste vi lično, učestvovali u tome, je li to bila akcija u kojoj je rukovodio Mitar Vasiljević?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ja ga se sjećam da je pozivao, da se izade da se čiste ulice i da su žene izlazile.

SUDIJA HANT: Molim vas da pazite na pauzu pre nego što počnete da dajete odgovor. Zato što zadajete pomalo problema prevodiocima. Tako da bi oni ipak mogli da stignu sve.

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Nema problema. Sjećam se da je Mitar Vasiljević pozivao na čišćenje ulica. I da sam i ja sama jednom prilikom učestvovala u čišćenju grada. U svojoj ulici.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hoćete mi reći, rekli ste da ste stanovali u predelu koji se zove Mezalin. Hoćete li malo bliže da odredite, nama koji ne znamo mnogo Višegrad. Gde se nalazi? Da li je to u centru grada? Da li je to neko dalje naselje? Dakle, gde se nalazi to mesto, gde je vaša kuća i gde ste i vi jednom prilikom učestvovali u čišćenju ulica?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Višegrad je malo mjesto, a Mezalin je prigradsko naselje, tako da kažem, jer Višegrad broji negde oko 10.000 stanovnika i to je tako malo mjesto, da ne znam ni kako da se izrazim. Znači, Mezalin je prigradsko naselje, da je tu sve relevantno šta je centar grada, a šta je udaljenije naselje, kod tako malo naseljenog mjesta. To je prigradsko naselje.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Možete li da ocenite, da bi imali neku predstavu, koliko je to udaljeno od centra grada?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Desetak minuta, pješke.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je u tom delu grada, gde vi stanujete, i gde je bila ta akcija u kojoj ste učestvovali. Da li tu postoje pored zgrade za stanovanje i radnje, prodavnice ili druge vrste radnji?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: To je tipično stambeno naselje sa privatnim kućama. Koje imalo jednu, dvije prodavnice.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se sećate, da li su u toj akciji učestvovali i ti koji su radili u tim prodavnicama? Dakle u akciji čišćenja grada, ulice kada ste vi to bili?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Konkretno, ne bih mogla da se setim tada kada sam ja učestvovala. Videla sam Mitra, da je i u centru grada pozivao na čišćenje i da su izlazile žene iz prodavnica da čiste ulice.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: U tim drugim prilikama, o kojim govorite, da ste to vidali u centru. Vi lično niste u tome učestvovali, jel tako?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Nisam.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Znate li možda na neki način, da li ste čuli ili saznali, da li je neko odredio Mitra Vasiljevića da se bavi tim poslom, da to radi?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam. Nisam upoznata sa tim.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je to, po onome što se u to vreme dešavalo i kako su bili drugi raspoređivani, moglo da bude deo neke radne obaveze?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ja pretpostavljam da je tako, ali nemam saznanja o tome. Nisam upućena u to.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Možete li da nam objasnite, ako vi lično znate, taj termin radne obaveze, šta je predstavljao, bar po onome šta vi znate? Šta je predstavljao termin radne obaveze?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Radnu obavezu su se pozivali svi zaposleni, žene i muškarci. Početku, ne mogu tačno da se sjetim, ali mislim da je Otsjek Odbrane izdavao rješenja o rasporedu na radnu obavezu. Mada nisam sigurna.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Je li se ta obaveza, koja se zvala radna obaveza, odnosila na ona lica koja nisu direktno mobilisina. Ne učestvuju u mobilisanom delu stanovništva?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, odnosila se na lica koja nisu vojno mobilisana i zato se ovaj drugi dio obaveze, zvao radna obaveza.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Sada bih vas pito, gospođo Nešković, da se prisetite u tih nekoliko prilika, koje ste opisali da ste vidali Mitra Vasiljevića i u jednoj gde ste i sami učestvovali. Da li se možete setiti, kakvu je odeću, nosio na sebi Mitar Vasiljević? Najpre da li je to bila neka unifirma ili civilno odelo?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne bih mogla tačno da se sjetim, ali misli da je bio u civilnom odjelu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se možete bliže setiti, te civilne odeće, za koju kažete kakva je izgledala. Bilo što što bi bilo karakteristično, da ste eventualno zapamtili?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da je nosio neku traku oko ruke. Čini mi se, onaj.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ali u pogledu same odeće, možete li nečeg da se setite ili ne?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu da se sjetim.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospođo Nešković, u pogledu te trake, koje se sećate. Da li se sećate, možda, boje te trake koju ste приметили?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da je bila crvene boje, ali nisam sigurna.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Sem toga, da li ste zapazili, da li je na njoj nešto pisalo ili postojlo bilo kako drugi znak na toj traci, ako se naravno sećate?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Toga se ne sjećam.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Zna li gospođo Nešković, koliko je to vremenski trajalo, taj period u kome ste vidali Mitra Vasiljevića?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Možda na jedno desetak dana, prije nego što sam čula da je pao i slomijo nogu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kad kažete, gospođo Nešković, desetak dana pre nego što ste čuli da je pao. Na šta mislite desetak dana? Na dan kad ste ga videli da je organizovao akciju ili na nešto drugo?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Na dan organizovanaj čišćenja.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je vama, lično poznato, da je ovo što ste rekli, da je pao i slomio nogu?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ja sam to čula od drugih.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Možete li se setiti šta ste tačno čuli?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Čula sam da je Mitar pao i da je povrijedio nogu i da je otišao u bolnicu u Užice.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste čuli za mesto, tog njegovog pada? Gde se to odigralo? Da li ste to čuli od ljudi koji su vam pričali?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Pričali su da je pao na Trgu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kad kažete na trgu, vi verovatno u Višegradu, znate na šta se to tačno odnosi, ali bih vas molio da objasnite i nama i Sudu, to kada kažete na trgu na koji se trg u Višegradu odnosi?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: To je plato koji se nalazi pored starog mosta. U tom djelu grada.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Šta se još nalazi, od ovako zgrada, koje bi bile poznatije na tom trgu, u blizini starog mosta?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Nalazi se zgrada hotela ``Višegrad``. Nalazi se park u kome spomenik Ivo Andrića. Nalazi se zanatski radnje. Ograničava ga robna kuća ``Višegradanka``. Ovamo se nalazi zgrada u kojoj je restoran ``Gril`` i prodavnica tadašnjeg ``Alhosa`` i preduzeća ``Panos``. To je od prilike trg.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Jel je taj trg, neka vrsta centra grada, za orijentaciju o kojoj ste govorili, kada ste govorili i o onoj udaljenosti. Ili nešto drugo smatrate centrom grada Višegrada?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Centar grada smatrala sam zgradu Skupštine Opštine, jer se ona nalazila, u samom naseljenom mjestu, u centru naseljenog mjesta Višegrad. Ali trg je od zgrade Opštine udalen svega jedno 300 metara.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: I još nešto o tome. Rekli ste da ste čuli da je pao i slomio nogu. Da li ste čuli kako je do toga došlo? Malopre ste opisali gde je do toga došlo?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam čula da je pao sa konja i slomio nogu, ali ja zaista tome nisam prisustvovala, tako da ne mogu to potvrditi.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se možda sećate, gospođo Nešković, od koga ste to čuli? Na koj način?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne bih mogla reći. To se pričalo među višegrađanima. Ko mi je konkretno rekao, ne bih mogla reći. Ne bih se mogla sjetiti.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste posle toga i koliko dugo posle toga vidali Mitra Vasiljevića?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Čini mi se da sam ga vidjela jednom sa štakama poslije da je išao. Ne sjećam se koliko vremena poslije.

ADVOKAT DOMAZET: Hvala vam, gospođo Nešković, ja nema drugih pitanja.

SUDIJA HANT: Izvolite, gospodine Osogo.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC OSOGO

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Hvala, časni Sude. Gospođo Nešković, ja sam Frederik Osogo (Frederick Ossogo) iz Tužilaštva i ja ću vam postaviti samo nekoliko pitanja u vezi ovoga što ste vi govorili pred Sudom. Vi ste nam rekli, da ste bili

odborinik SDS-a, ja bih hteo da vas pitam, da li ste bili odbornik i za vreme rata, te političke stranke?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Kada je profunkcionisala Skupština opštine, jesam nastavila sam biti odbornik.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li ste imali neku funkciju, konkretnu u organima funkcionisanja vaše stranke ili u Skupštini opštine?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne bila sam član Srpske Demokratske Stranke.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Vi ste rekli u vezi situacije koja je prevladavala za vreme rata, a koja nas zanima. Da je bio jedan poziv da Muslimani i Srbi koji su otišli iz Višegrada vrata u grad. Vi ste rekli da se mali broj Mulimana vratio. Da li možete da nam kažete, ako znate, razloge zbog kojig se ti Muslimani nisu vratili u Višegrad?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ja zaista ne znam zbog čega se nisu vraćali. To je privatna stvar svakog pojedinca. Hoće li se vratiti ili se neće vratiti, ali znam da je vojska pozivala i Srbe i Muslimane da se vrata u grad.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li biste složili sa mnom, ako kažemo da je postojala jedna napetosti između te dve etničke grupe, između Muslimana i Srba u vreme koje nas zanima? Dakle, u gradu i u Opštini Višegrad?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ne znam. Ne bih rekla. Muslimani se možda nisu ni vraćali, počelo je rat bio, tako reći u cijeloj Bosni i Hercegovi. Pucalo se i Srbi na Muslimane. Iz tog razloga vjerovatno. U stvari i Muslimani na Srbe i obratno, jer se već ratovalo i po Sarajevu i po Tuzli. Ubijana je vojska. Vjerovatno je iz tog razloga, jer je pet vojnika Užičkog korpusa nastradalo u, iza Ustiprače. Koje su iz zasjede ubili Muslimani.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da, nas zapravo zanima konkretno grad Višegrad. Mi znamo da je bilo napetosti u celoj Bosni i Hercegovini, ali ovde se radi o opštini u kojoj ste vi bili odbornik i gde ste bili odbornik u predmetno vreme. U delu grada, gde ste vi živeli, da li je bilo Muslimana?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Nije, to je bilo čisto srpsko naselje.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Isto tako ste rekli, da ste radili i da ste bili zaposeleni u preduzeću ``Varda``, da li je to tačno?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li je u tom preduzeću bilo Muslimana?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li se dogodilo, da su ti Muslimani u bilo kojem trenutku bili maltretirani ili da su se bojali za svoj život ili svoju fizičku ili moralnu sigurnost?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ja se toga ne sjećam. Nije mi poznato to.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Možete li da nam opišete svoju funkciju u tom preduzeću?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam bila referent za imovinsko pravne odnose. Zastupala sam pomenuto preduzeće u imovinsko pravnim sporovima, koje je vodilo sa drugim preduzećima ili sa radnicima toga preduzeća. Recimo, koji su imali mjeru prestanka radnog odnosa. Znači, ja sam zastupala preduzeće "Varda" na sudu i kod drugih organa u svim poslovima koji su se odnosili na imovinsko pravne poslove.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Recite kome ste vi unutar preduzeća bili odgovorni?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam bila referent u opšte kadrovskoj službi i imala sam svoga šefa, a šef je bio koliko se sjećam podređen direktoru sektora, a direktor sektora, direktoru preduzeća, generalnom direktoru.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Ko je bio generalni direktor preduzeća?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Obrad Šišić.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Šta je on bio po nacionalnosti?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Srbin.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Izvinjavam se, gospođo nisam čuo vaš odgovor.

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Srbin, Srbin.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li poznajete gospodina Stanka Pecikozu?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jesam i on je takođe bio odbornik u Skupštine Opštine.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li je on u jednom trenutku imao kakvu funkciju u preduzeću u kom ste vi radili?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Nije. On je bio privatni preduzetnik. On je imao svoje preduzeće, koje se bavilo preradom drveta i distribucijom drveta.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Šta je on bio po nacionalnosti?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Srbin.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li vam je poznato da li je on umro?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da je on poginuo.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li vam je poznato i da li nam možete reći ko ga je ubio?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: To mi nije poznato. Zaista u to nisam upućena.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Možete li da nam kažete kakve je on odnose imao sa Muslimanima? On je bio jedan uvažene i poznati preduzetnik, a bio je Srbin.

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Zaista ne znam. Tako blisko ga nisam poznavala, ali stanovao je u naselju koje je imalo veliki dio Muslimana.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li ste poznavali Milana Lukića?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Nikada niste čuli za njega, vi kao odbornik?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li ste čuli da se govori o Belim Orlovima?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Nikada niste razgovarali o problemima sigurnosti vezano za paravojske u gradu Višegradu?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Meni je to nepoznato, ja sam žena. Meni je svaka vojska ista. U to vrijeme sam bila neudata i po završetku radnog vremena išla sam kući. Imam bolesnu majku. Brat i otac su bili mobilisani. Tako da mi je to nepoznato. Bavila sam se pitanjima egzistencije porodice, sobzirom da se naglo osiromašilo.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Kao odbornik i predstavnik jedne određene partije u gradu, možete li da nam potvrdite da ste zastupali interese te stranke?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Nije mi jasno pitanje, kako mislite? Na šta mislite?

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Vi ste bili ste odbornik stranke SDS-a?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Drugim rečima, vi ste prihvatili i zastupali ideologiju te stranke i štitili ste i zastupali ste interese te partije?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Kao član Skupštine Opštine Višegrad, vaša uloga da se interesujete za pitanja bezbednosti, ne samo u gradu nego i u celoj Opštini.

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Izbijanjem ratnih sukoba Skupštine opštine je prestala da funkcionise. Ne znam tačno kad je nastavila sa radom, ali dugo vremena nije funkcionisala.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Pre nego što je prestala sa radom ta Skupština, vi ste već imali određeno političko iskustvo, zar ne?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam bila samo odbornik, ako na to mislite. Kao i drugi odbornici, 50 odbornika je brojala Skupština, a Skupština radi po programu rada koji se utvrđuje svake godine, za svaku kalendarsku godinu.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Gospođo, vi nam dakle možete potvrditi ili opovrgnuti da je sve manje više bilo mirno između Muslimana i Srba. Nije bilo nikakvih problema za bezbednost u opštini Višegrad?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ja se toga ne sjećam.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Gospođo, mi smo ovde saslušali neke svedoke pre nekoliko nedelja i iz tih svedočenja proizilazi, da ima ljudi koji su nestali u Opštini Višegrad. Reč je o izveštaju koji je ustanovila jedna državna komisija. obraćam se vama kao odbornici, da vam kažem da ima 875 osoba koje se smatraju nestalim. Postoji jedna državna komisija koja je zadužena za traženje nestalih lica. Da li je vama poznato da takva komisija postoji u Bosni i Hercegovini?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Mislite sada? Komisije za traženje nestalih lica?

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da, upravo tako.

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Upoznata sam sa tim. Postoji komisija za traženje nestalih lica, kako Srba tako i Muslimana. Opšte poznata stvar.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Prema vama, te osobe koje su nestali. Da li su one prirodnom smrću umrle ili su one žrtve nasilja koje je počinjeno nad njima?

SUDIJA HANT: Gospodine Osogo, ne znam kuda će nas odvesti ova pitanja. Niste ni na jedan način pokazali, da bi svedok trebalo da imao neko znanje o tome. Gospođa, je bila odbornica u sastavu Skupštine, koja je prestala da radi pre početka rata. Zar ne bi bilo najbolje da se usresredite na ona pitanja o čemu vam ovaj svedok može dati odgovore. Na ova pitanja, koja joj sada postavljate ne može da odgovori. Osim, ako ih ne formulišete na neki drugi način.

TUŽILAC OSOGO: Hvala, časni Sude. Hteo sam da dođemo do onoga što bi se mogle smatrati kontradiktornim u odnosu na ono što je svedokinja svedočila o događajima 1992. godine, vezano za sukobe i za napetosti.

SUDIJA HANT: Možete da je pitate o telima koja su bila predmet istrage te komisije. Možete da je pitate da li zna za nalaze komisije, ali ne verujem da će nam to biti od bilo kakve pomoći. Možete da je pitate za istragu komisije nakon dolaska Užičkog korpusa.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Gospođo Nešković, vi ste čuli stav Suda. Ja sam spomenuo komisiju koja je bila zadužena za traženje nestalih lica za vreme rata. To je ono o čemu smo malopre govorili. Budući da kažete da znate za postojanje te komisije. Da li znate kada je ta komisija osnovana?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: To mi je nepoznato. Znam za postojanje te komisije iz sredstava informisanja.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li vam je poznato da su osnovani neki drugi organi posle rata, radi traženja nestalih lica ili ubijenih lica?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Nije. U tu problematiku nisam upućena.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: U vremenu kada je Uzički korpus bio na licu mesta i posle njegovog odlaska, da li ste приметili masovni transfer Muslimana, bilo kamionima, bilo autobusima?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Kako mislite transfer? Nije mi jasno pitanje. Izvinite, možete li pojasniti?

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Prevoženje Muslimana kamionima prema nekim drugim destinacijama, iz grada. Iz samog grada Višegrada, prema nekim drugim odredištima?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Meni nije poznato. Nisam upućena u to.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Vi ste u svom svedočenju govorili o uništavanju kulturnih spomenika. Vi ste napomenuli jedan takav spomenik. Da li znate za uništavanje muslimanskih kulturnih spomenika u Opštini Višegrad? Kulturnih i verskih spomenika?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam. Bilo je spomenika misli, ali u ratu, u ratnim dejstvima porušena. Vjerovatno, ja nisam prisustvoval tome, ne znam.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Vi kažete da ima spomenika koji su uništeni. Da li možete, da nam preciznije kažete o kojim spomenicima se radi, o verskim, o kulturnim ili nekoj drugoj vrsti? Na primer da li se radi o džamijama?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Pa ne zna i o džamijama, vjerovatno. Postojale su i džamije, ali rat je bio. U ratnim dejstvima, kao i svi drugi vjerski spomenici svudje, vjerovatno da su i oni uništavani. Nisam prisustvovala tome, pa ne mogu da govorim o tome.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Čine se da dobro poznajte trg koji ste malopre opisali. Na kojem je izgleda, pao gospodin Mitar Vasiljević, vratićemo se na to. U blizini tog trga, da li su se tamo nalazili neki verski muslimanski spomenici. Da li je bila koja džamija?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Bila je džamija u centru grada. Malo udaljenija od trga.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li je taj spomenik uništen?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne postoji sad.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li je uništen?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Uništen je.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li možete da nam kažete ko ga je uništio?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam, odakle bih ja to znala. Ja sam žena, ja sam vam rekla. Posle posla išla sam kući, nema uopšte predstave o tome.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Mislite li možda da su ga uništili ljudi srpske nacionalnosti?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam ne bih mogla o tome suditi. Nisam upoznata sa tim.

SUDIJA HANT: Gospodien Osogo, ne znam da li vi sada pokušavate da ovo potraje do isteka ovog vremena, jer sam ja obavestio da nećemo uzimati drugog svedoka za danas popodne. Moram vam ukazati na to, da u poslednjih deset minuta niste dotakli ništa, što bi nam ovaj svedok mogao reći, a da bude od pomoći. Prema tome molim vas, da idemo dalje i da završimo sa svedokom.

TUŽILAC OSOGO: Da, časni Sude, koliko smo mi shvatili ovaj svedok je pozvan da svedoči po pitanju progona. Dakle mi postavljamo pitanja o temi progona i uništenja kulturnih i verskih objekata, ali možemo da preskočimo neke pojedinosti.

SUDIJA HANT: Ovaj svedok na listi figurira kao svedok koji će svedočiti po pitanju tačke optužbe progona. Međutim, do sada smo od nje čuli samo o istorijskom kontekstu, što jeste relevantno za progone, ali svedokinja nije bila u kritično vreme prisutna na licu mesta. Dakle, ne može nam govoriti o tome. Rekla je jedino da vam može reći da ne zna, da je radila, da je odlazila kući i zbog toga, molim vas da je pitate nešto o čemu ona zna.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Hvala, časni Sude. Prećićemo na nešto o čemu svedokinja do sada nije svedočila. Gospođo Nešković, želim da vam postavim nekoliko pitanja vezano za vaše poznanstvo sa gospodinom Mitrom Vasiljevićem.

Rekli ste da ste živeli u porodičnoj kući, koja se nalazi na kilometar udaljenost od kuće gospodina Vasilejvića, da li je to tačno?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Rekli ste da ga nikada niste posećivali?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li ste poznavali njegovu porodicu?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Poznavala sam iz viđenja, što bi reko naše narod u prolazu, za dobar dan. Njega i njegovu suprugu.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Koje članove njegove porodice ste poznavali?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Njega i njegovu suprugu.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Rekli ste nam na početku, da ste ga vi videli kada je pozivao stanovništvo da čisti ulice. Da li je bila reč, bez obzira na njihovu pripadnost ili se pre svega radilo o ženama?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Radilo se o ženama. Pozivao je, žene su pretežno izlazile da čiste ulice i obično onako su smješkale i to je izazivalo uveseljavanje neko. Bilo im je to simpatično, tako, htjela sam tako da se izrazim, pravi termin.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Kako je on pozivao te žene? Da li je samo koristio glas ili je imao i neki instrument?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Sećam se da je dozivao ``Žene izađite da čistite ulice. Ponestite metle, ponesite đubrovnike, da se čisti ispred svojih kuća``.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li je koristio megafon?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam, toga se ne bih mogla sjetiti. Ne sjećam se.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Ako vam je poznato, da li možete da nam kažete koliko je trajalo to dok je on pozivao žene da dođu da čiste?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Mislite konkretno na čišćenje celog grada ili jedne ulice?

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Čišćenje ulice i grada? Koliko vremena je to potrajalo, ako se sećate, od prilke?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam, ne bih mogla precizirati, jer recimo jedan dan je išao kroz našu ulicu sjećam se, i pozivao na čišćenje. Drugi put, sam ga videla u gradu, isto tako da poziva. Ne bih mogla precizirati koliko je trajalo.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li je to potrajalo nedeljama i mesecima, možda?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da je trajalo jedno dvje, tri sedmice, ali ne mogu se sjetiti. Jedan duži period je bio.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li možete da se setite u kom je mesecu bilo?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne bih mogla. Bilo je toplo vrijeme, ali ne sjećam se koji je mejsec.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: U tom vremenu, da li se sjećate da je bio jedan srpski verski praznik ili možda više verskih praznika, pa bi vam to možda pomoglo da odredite datum?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne bih se mogla sjetiti.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Sada da nam nešto kažete o padu gospodina Vasiljevića, o informaciji koju ste čuli. Rekli ste da ne možete da se setite ko vam je to tačno rekao. Da se ne sećate imena te osobe?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Mitar je svima bio simpatičan, ženkom delu populacije, zbog tog svog pozivanja na čišćenje, pa kada je doživio tu nezgodu, onda su to žene obično pričavale uz kafu i tako.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Vi ne možete da se setite da li su to neke vaše kolege odbornici, koji su vam rekli?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne bih se mogla sjetiti.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Vi ste takođe rekli da ste ga videli kada je imao gips na nozi. Da li ste možda popričali sa njegovom suprugom ili sa njim lično o njegovom zdravstvenom stanju posle toga?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ja nisam bila toliko bliska sa njima. Mi smo se samo pozdravljali.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Nikada niste razmenili par reči na tu temu?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Kažem vam bili samo, što bi se u našem narodu rekli, reklo dobar dan za dobar dan. Poznavali smo se iz viđenja. Pozdravljali smo se zato što smo stanovali u istoj ulici, a drugih dodornih tačaka nismo imali.

TUŽILAC OSOGO: Hvala vam, gospodo.

prevodioci: Gospodin Osogo nastavlja da govori, nakon što je isključio mikrofon.

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, da li imate dodatnih pitanja?

DODATNO ISPITIVANJE: ADVOKAT DOMAZET

ADOVKAT DOMAZET – PITANJE: Vaša Visosti, nekoliko pitanja u vezi pitanja gospdine Osoga. Kada ste gospođo, odgovarili na ovo pitanje gospodina Osoga, o tome ko se odazvao pozivima i da ste rekli da su to pretežno žene. U vašem slučaju, vaše ulice. Da li su to bile srпкиnje i muslimanke ili samo jedne ili sam o druge?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Znate šta, ja sam stanovala u čisto srpskom naselju i sve žene iz tog naselja su izlazile da čiste ulice. U djelu grada u kome sam ja stanovala nije bilo Muslimana, nasljenih.

ADOVKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle te žene, koje su izlazile, kada ste i vi izašli, po vama su ili sve srпкиnje ili skoro sve srпкиnje? Da li tako mogu da razumem odgovor?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Bile su sve srпкиnje, jer je to čisto srpsko, etnički, čisto srpsko naselje, ali mislim da su izlazile iz drugih nacionalnosti u drugim djelovima grada. Gde je bilo mešovito stanovništvo.

ADOVKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je vama, to njegovo pozivanje, koje ste malopre objašnjavali i drugima, ako ste pričali delovalo kao neka prisila, uz neke pretnje ili je to bilo pozivanje na neku, da kažemo, pozivanje na neku radnu obavezu čišćenja grada?

SVEDOK NEŠKOVIĆ – ODGOVOR: Ne u tom pozivanju nije bilo nikakve prijete. Čak su žene gledale blagonaklono na to, sa simpatijama. Pa su se i šalile na taj račun.

ADVOKAT DOMAZET: Hvala, gospođo, ja nemam drugih pitanja.

SUDIJA HANT: Hvala vam gospođo, što ste došli da svedočite. Žao nam je što je potrajalo duže nego što ste očekivali, zahvalini smo vam da ste došli. Sada ste slobodni da idete.

SVEDOK NEŠKOVIĆ: Hvala i vama.

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, pre nego što prekinemo raspravu, na kraju ove nedelje. Moram opet da vas pitam, šta je novo sa vašim psihijatrom, odnosno sa njegovim izveštajem?

ADVOKAT DOMAZET: Vaša Visosti, taj nalaz kompletan i na engleskom jeziku dobiću sutra u toku prepodneva, od kolege koji dolazi iz Beograda i obećanje da će on biti gotov i da će mi biti predat.

SUDIJA HANT: Ne znam kakvu komunikaciju imate sa timom Tužilaštva, ali ja znam da će njima biti od pomoći, ako bi ste njima mogli da date jedan primerak, čim ga dobijete. Mi dolazimo sada u fazu kada vreme postaje jedan očajnički faktor. Trebao bih da kažem da bez obzira na opšte najave, da će Sud prekinuti sa radom, onog dana kada dođe gospodin Milošević. Mislim da se radi o merama bezbednosti, da ćemo svi mi biti uklonjeni od očiju javnosti, da ne bi smo pravili ikakve probleme. Završavamo sa radom do ponedeljka ujutro do 9.30.

Fond za humanitarno pravo

